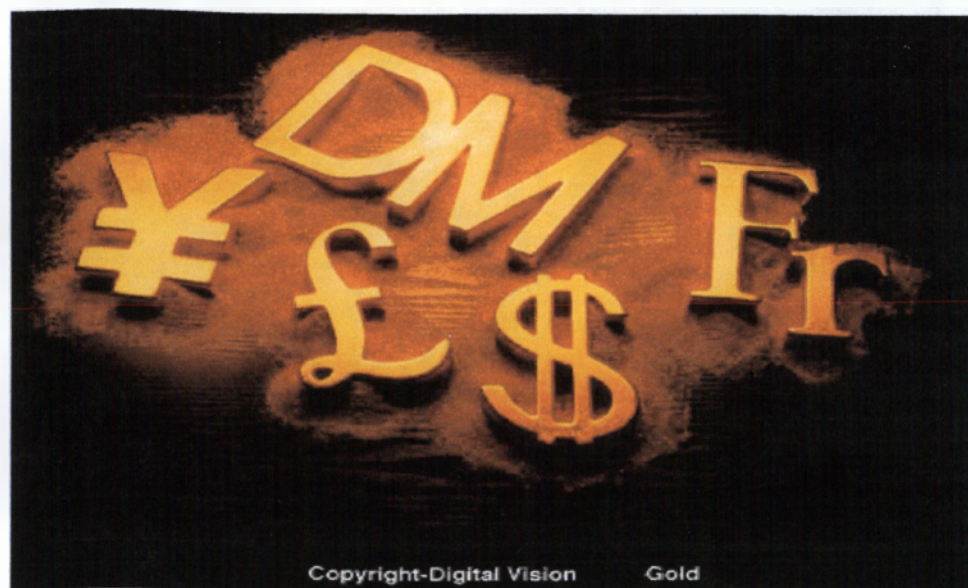

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ. ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΚΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ».

Copyright-Digital Vision

Gold

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘ/ΤΗΣ: Κος ΤΣΟΥΝΤΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2003

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον
επιβλέποντα καθηγητή μας κύριο Τσουντα
Κωνσταντίνο και τους γονείς μας, που μας
στήριξαν καθ'όλη τη διάρκεια προετοιμασίας
της πτυχιακής εργασίας μας!

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Δ.Ν.Τ. : Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

Π.Τ. : Παγκόσμια Τράπεζα

Σ.Δ. : Συμβούλιο Διοίκησης του Δ.Ν.Τ.

Δ.Σ. : Διοικητικό Συμβούλιο του Δ.Ν.Τ.

IMFC: Διεθνής Νομισματική και Οικονομική Επιτροπή

Ε.Τ.Δ. : Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα

PRGF: Μείωση της φτώχειας και ευκολία Ανάπτυξης (μέσο χρηματοδότησης)

SRF: Η ευκολία πρόσθετου αποθεματικού (μέσο χρηματοδότησης)

C.C.L. : Οι Γραμμές Συγκυριακής Πίστης (μέσο χρηματοδότησης)

Σ.Δ. : Συμβούλιο Διοικητών της Παγκόσμιας Τράπεζας

IDA: Διεθνής Οργανισμός Ανάπτυξης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

➤ ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ.1
Α' ΜΕΡΟΣ: ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ.....	σελ.3
➤ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ.4
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ.....	σελ.5
1.1 ΣΚΟΠΟΙ-ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ.....	σελ.5
1.2 ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ.....	σελ.6
1.3 ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ, ΑΣΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΜΙΑ.....	σελ.8
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ο «ΚΩΔΙΚΑΣ ΚΑΛΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ».....	σελ.9
2.1 ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ-ΜΕΛΩΝ.....	σελ.9
2.2 ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ.....	σελ.11
2.3 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ.....	σελ.12
2.3.1 ΜΕΣΑ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	σελ.12
2.3.2 ΚΥΡΩΣΕΙΣ.....	σελ.13
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΑ ΜΕΣΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ.....	σελ.14
3.1 ΠΑΡΟΧΗ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ.....	σελ.14
3.2 ΠΑΡΟΧΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ.....	σελ.16
3.2.1 Η ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ. ΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ.....	σελ.16

3.2.2 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΤΡΑΒΗΚΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ.....	σελ.19
3.2.3 ΤΑ ΑΛΛΑ ΜΕΣΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	σελ.20
3.2.4 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	σελ.22
3.2.5 ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ.....	σελ.23
3.2.6 ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ.....	σελ.26
3.2.7 ΤΟ Δ.Ν.Τ. ΚΑΙ Η ΚΥΠΡΟΣ.....	σελ.32
3.2.8 ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ.....	σελ.32
3.2.9 ΕΠΙΚΡΙΣΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ.....	σελ.33

Β' ΜΕΡΟΣ: Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ.....σελ. 36

➤ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....σελ.37

➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ Π.Τ.....σελ.39

1.1 ΟΙ «ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΑΡΧΕΣ» ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ.....σελ.39

1.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ.....σελ.40

1.3 ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ.....σελ.42

1.4 ΠΩΣ ΔΡΑ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ.....σελ.43

1.4.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ.....σελ.44

1.5 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΨΗΦΩΝ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ.....	σελ.46
1.6 ΤΑ 5 ΙΔΡΥΜΑΤΑ.....	σελ.47
⇒ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ Π.Τ.....	σελ.49
2.1 ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	σελ.49
2.2 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ.....	σελ.50
2.3 ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗ.....	σελ.52
2.4 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	σελ.54
2.5 ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ.....	σελ.55
2.6 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ.....	σελ.56
2.7 ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	σελ.58
2.8 ΜΗ ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ.....	σελ.59
2.9 ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Π.Τ.....	σελ.61
2.10 ΑΝΑΦΟΡΕΣ (ΑΠΟ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ).....	σελ.65
⇒ ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	σελ.67
⇒ ΠΗΓΕΣ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	σελ.70

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΤΩΝ

- ΠΙΤΑ 1: ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ. ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ.....σελ.16
- ΠΙΤΑ 2: ΤΑ 10 ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΜΕ ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΜΕΡΙΔΙΑ.....σελ.18
- ΠΙΤΑ 3: ΜΕΤΟΧΕΣ ΚΑΙ ΨΗΦΟΙ.....σελ.47

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της πτυχιακής εργασίας, είναι να παρουσιάσει όσο το δυνατόν καλύτερα, δύο πολύ σημαντικούς χρηματοδοτικούς φορείς, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ.) και την Παγκόσμια Τράπεζα (Π.Τ.). Και οι δύο είναι διεθνείς οργανισμοί που βοηθούν στην ανάπτυξη και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες χρήζουν βοήθειας σε μεγαλύτερο βαθμό. Χώρες όπως είναι η Ινδία, το Μεξικό και το Πακιστάν. Βεβαίως υπάρχουν και άλλοι χρηματοδοτικοί φορείς, που παρέχουν βοήθεια σ'αυτές τις χώρες, όπως για παράδειγμα τα Ηνωμένα Έθνη και οι αντιπροσωπείες τους, όπως η Unicef, αλλά η συγκεκριμένη πτυχιακή ασχολείται με το Δ.Ν.Τ. και την Π.Τ.

Το Δ.Ν.Τ. και η Π.Τ., ιδρύθηκαν μαζί στα τέλη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας, που ιδρύθηκαν οι δύο χρηματοδοτικοί οργανισμοί, πολλές σημαντικές βιομηχανικές χώρες είχαν αποδυναμωθεί. Για να λυθεί αυτό (η αποδυνάμωση), προσπάθησαν να περιορίσουν τις εισαγωγές τους, που όμως είχε σαν αποτέλεσμα να επιδεινωθεί το Παγκόσμιο Εμπόριο, η παραγωγή και η απασχόληση, γεγονότα/συνθήκες που οδήγησαν στη μείωση του βιοτικού επιπέδου πολλών χωρών. Έτσι λοιπόν, κεντρικός στόχος τους ήταν η δημιουργία ενός παγκόσμιου εμπορικού συστήματος, το οποίο θα βασιζόταν σε ένα ελεύθερο εμπόριο, με απώτερο σκοπό την πολύπλευρη ανάπτυξη μέσω της διεθνούς συνεργασίας.

Τα σχέδια για τη δημιουργία αυτών των δύο χρηματοδοτικών οργανισμών, ξεκίνησαν από το 1941, αρχικά με διαπραγματεύσεις μεταξύ της Βρετανίας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (ΗΠΑ). Οι διαπραγματεύσεις είχαν σαν στόχο τους, από τη μία την δημιουργία ενός Ταμείου και από την άλλη, την δημιουργία μιας Τράπεζας, που θα ερχόταν αντιμέτωπη με χρηματοδοτικά θέματα. Έτσι τον Ιούλιο του 1944, συνήλθε στο Bretton Woods του New Hampshire, η Νομισματική και Χρηματοπιστωτική Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών. Στη διάσκεψη αυτή έλαβαν μέρος 44 κράτη και είχε σαν αποτέλεσμα, στις 22 Ιουλίου του 1944, την υπογραφή των ιδρυτικών συνθηκών για το Δ.Ν.Τ. και την Π.Τ.

Στο πρώτο μέρος της πτυχιακής, παρουσιάζεται το Δ.Ν.Τ., οι στόχοι του, που κυρίως στρέφονται στην ανάπτυξη της διεθνούς νομισματικής συνεργασίας και του

διεθνούς εμπορίου, οι τρόποι που μπορούν να πραγματοποιηθούν οι στόχοι του, από ποιους διοικείται το Ταμείο, τα όργανά του, οι υποχρεώσεις των κρατών-μελών του, κάποιες εξαιρέσεις, καθώς και το νομικό καθεστώς του, οι ασυλίες και τα προνόμιά του. Ένα επόμενο κομμάτι είναι ο έλεγχος που ασκείται από το Ταμείο στα κράτη-μέλη, πώς ασκείται και τι κυρώσεις μπορούν να επιβληθούν εκ μέρους του Δ.Ν.Τ. Η πτυχιακή συνεχίζεται με ένα πολύ σημαντικό κομμάτι, τη χρηματοδότηση του Ταμείου, τους πόρους του, το δανεισμό και τα μέσα χρηματοδότησης. Έπειτα παρουσιάζεται η εξέλιξη του δανεισμού, το πολιτικό πρόγραμμά του, η σχέση του με την Κύπρο και τελειώνει το πρώτο μέρος με κάποιες επικρίσεις ενάντια στο Ταμείο.

Στο δεύτερο μέρος της πτυχιακής, παρουσιάζεται ο διεθνής οργανισμός της Παγκόσμιας Τράπεζας. Η «παρουσίαση» αρχίζει με λίγα λόγια για την Π.Τ., συνεχίζει με τις «κατευθυντήριες αρχές» της, τους στόχους της, τα όργανα διοίκησής της, τη δράση και τη λειτουργία της, το πώς κατανέμεται το κεφάλαιο και οι ψήφοι της, τις βασικές αρχές λειτουργίας της, τα 5 ιδρύματα, ιδρύματα τα οποία ίδρυσε η ίδια η Π.Τ. για να παλέψει καλύτερα την ένδεια και την πολιτική της απέναντι στις χώρες που αποδέχονταν τα δάνεια. Δύο κομμάτια που έχουν ιδιαίτερη σημασία και τα οποία αναπτύσσονται στην πτυχιακή, είναι η χρηματοδότηση και η δανειοδότηση μέσω της Π.Τ. (όροι δανειοδότησης, κριτήρια δανειοδότησης). Στη συνέχεια γίνεται μια αναφορά σε μια επιτροπή, την Επιτροπή Επιθεώρησης, της οποίας αποστολή είναι να ερευνά όταν γίνονται παράπονα για τις πράξεις της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Συνεχίζοντας καταγράφονται κάποια παραδείγματα, μέσω των οποίων φαίνεται η βοήθεια που παρέχει, όταν χρειάζεται, η Τράπεζα σε διάφορες χώρες. Μετά τα παραδείγματα, γίνεται αναφορά σε κάποιες τράπεζες, τις περιφερειακές τράπεζες ανάπτυξης, που ακολουθούν το παράδειγμα της Π.Τ. Η πτυχιακή συνεχίζεται με τις δραστηριότητες της Τράπεζας, οι οποίες είναι μη δανειστικές αλλά εξίσου σημαντικές, ακολουθούν δέκα πράγματα που πρέπει να ξέρει κανείς για την Π.Τ. και τέλος υπάρχουν κάποιες αναφορές που έχουν γίνει από μέλη της Τράπεζας για τα πιστεύω τους.

Κάτι που πρέπει να σημειωθεί, είναι ότι η πρόσφατη ελληνική βιβλιογραφία είναι ελάχιστη. Για το λόγο αυτό, έγινε κυρίως χρήση πρωτογενούς υλικού από το Διαδίκτυο, το οποίο ήταν κυρίως στην αγγλική γλώσσα.

Α' ΜΕΡΟΣ

ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ
ΤΑΜΕΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Δ.Ν.Τ, είναι το βασικό θεσμικό όργανο του οικονομικού νομισματικού συστήματος.¹ Ιδρύθηκε με σκοπό να εξυπηρετήσει τη διεθνή νομισματική συνεργασία μεταξύ των μελών του, να τους παρέχει βοήθεια με τη μορφή συμβουλών, καθοδήγησης σε βασικές οικονομικές πολιτικές, τεχνική βοήθεια, εκπαίδευση καθώς και παροχή προσωρινής οικονομικής βοήθειας. Περιλαμβάνει δύο κύρια στοιχεία: 1) τον κώδικα καλής συμπεριφοράς, που είναι ορισμένες γενικές υποχρεώσεις των κρατών-μελών που επιδέχονται εξαιρέσεων, ώστε να είναι δυνατή η αντιμετώπιση διαφόρων δυσκολιών και του οποίου ο ρόλος είναι ο περιορισμός της νομισματικής εξουσίας των κρατών-μελών και 2) τους θεσμοθετημένους μηχανισμούς νομισματικής συνεργασίας, των οποίων ρόλος είναι η παροχή ουσιαστικής βοήθειας στα κράτη, σε περιπτώσεις εξωτερικών οικονομικών δυσκολιών.

Το Ταμείο ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 1944 στη Διάσκεψη του Bretton Woods. Αρχισε να λειτουργεί το Δεκέμβριο του 1945, συγκεκριμένα στις 27/12/1945 στην Ουάσινγκτον DC, όταν 39 κυβερνήσεις, εκπροσωπώντας το 80% του κεφαλαίου, υπέγραψαν τη Συνθήκη που είχε προπαρασκευαστεί στη Διεθνή Νομισματική και Χρηματοδοτική Συνδιάσκεψη στο Μπρέτον Γούντς, (1-22 Ιουλίου, 1944).² Έχει 184 κράτη-μέλη και έδρα του είναι η Ουάσινγκτον.

Έχει λειτουργήσει, σε συνεργασία και με άλλους διεθνείς οργανισμούς, εκτός της Π.Τ., για την ενίσχυση του διεθνούς νομισματικού οικονομικού συστήματος και κατά επέκταση για την μείωση του κινδύνου μελλοντικών οικονομικών κρίσεων. Με την Π.Τ. η συνεργασία είναι αρκετά στενή, λόγω της πείρας της. Άλλοι οργανισμοί μπορεί να είναι οι Τράπεζες περιφερειακής ανάπτυξης, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, τα Ηνωμένα Έθνη και οι αντιπροσωπεΐες τους. Κάθε ένα από αυτά συμβάλλει σημαντικά στην Παγκόσμια οικονομία. Στο Α΄ μέρος θα εξεταστούν διαδοχικά, το κεφάλαιο 1, η

¹Κ. Τσουντας, *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*, Διδακτικές Σημειώσεις, Καλαμάτα, Φεβρουάριος 2003, σ.93

² *Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα*, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, Τόμος 21^{ος}, 1986-1996, σ.25-26

οργάνωση του Δ.Ν.Τ., το κεφάλαιο 2, ο «κώδικας καλής νομισματικής συμπεριφοράς» και το κεφάλαιο 3, τα μέσα παροχής βοήθειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ

1.1 ΣΚΟΠΟΙ-ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ

Οι στόχοι που έθετε το καταστατικό του είναι:

- α) Να προωθηθεί η διεθνής νομισματική συνεργασία.
- β) Να διευκολυνθεί η επέκταση και η ισόρροπη ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, για να υπάρξουν υψηλά επίπεδα απασχόλησης και εισοδήματος.
- γ) Να προαχθεί η συναλλαγματική σταθερότητα (διατήρηση μεταξύ κρατών-μελών ομαλών συναλλαγματικών ρυθμίσεων και αποφυγή συναλλαγματικών υποτιμήσεων).
- δ) Να καθιερωθεί ένα πολυμερές σύστημα πληρωμών και να περιοριστούν οι συναλλαγματικοί-νομισματικοί περιορισμοί, ώστε να μην εμποδίζεται η ανάπτυξη του Παγκόσμιου Εμπορίου.
- ε) Να εδραιωθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών-μελών, με σκοπό την αντιμετώπιση διαφόρων ανωμαλιών.
- στ) Να μειωθεί η διάρκεια και η έκταση των ανισορροπιών των ισοζυγίων πληρωμών.¹

Για να εξυπηρετηθούν αυτοί οι σκοποί, το Δ.Ν.Τ:

- ✓ Παρακολουθεί τις οικονομικές, πολιτικές και χρηματικές εξελίξεις στις χώρες-μέλη, καθώς και στο διεθνές επίπεδο και δίνει τις κατάλληλες πολιτικές συμβουλές του βασιζόμενο σε πάνω από 50 έτη εμπειρίας του. Ταυτόχρονα βέβαια επαινεί και τις περιπτώσεις που πήγαν ιδιαίτερα καλά, παραδείγματος χάριν τις Μεξικάνικες αρχές για τη συνετή οικονομική τους διαχείριση το 2000.

¹Κ.Τσουντας, *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*, ό.π., σ.93-Κ.Τσουντας, Β.Πανάγου, Θ.Παπαηλίας, *Οικονομική Παγκοσμιοποίηση και Ανάπτυξη: Η Δημόσια Βοήθεια ως μέσο καταπολέμησης της Υπανάπτυξης*, Επιθεώρηση Οικονομικών Επιστημών, Τεύχος 4, 2003, σσ. 165

- Δανείζει στις χώρες-μέλη που έχουν προβλήματα ισοζυγίου πληρωμών, στοχεύοντας και στη διόρθωση προβλημάτων που ίσως να εμφανίζονταν αργότερα. Παραδείγματα δανεισμού από το Δ.Ν.Τ. είναι: 1) η περίπτωση της Κένυας. Τον Οκτώβριο του 2000, το Δ.Ν.Τ. ενέκρινε ένα δάνειο 52 εκατομμυρίων δολλαρίων για την Κένυα, με σκοπό να τη βοηθήσει να αντιμετωπίσει τα αποτελέσματα μιας αυστηρής ξηρασίας και 2) η περίπτωση της Κορέας. Κατά τη διάρκεια της ασιατικής οικονομικής κρίσης του '97, το Δ.Ν.Τ. δέσμευσε 21 δισεκατομμύρια δολάρια για να βοηθήσει στην αναστήλωση του οικονομικού τομέα της Κορέας.
- Παρέχει τόσο στις κυβερνήσεις, όσο και στις κεντρικές τράπεζες των χωρών-μελών του την τεχνική βοήθεια στους τομείς, στους οποίους έχει εμπειρία.¹

1.2 ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ

Τα όργανα του Δ.Ν.Τ. είναι το **Συμβούλιο Διοικητών (Σ.Δ)** και το **Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ)**. Τις τρέχουσες υποθέσεις του το Δ.Ν.Τ, τις διαχειρίζεται μέσω του **Συμβουλίου Διοικητών**, που είναι το ανώτατο αποφασιστικό όργανο, στο οποίο εκπροσωπούνται 184 κράτη-μέλη, καθώς και το διεθνές διοικητικό προσωπικό του Δ.Ν.Τ., στο οποίο προΐσταται ένας Γενικός Διευθυντής και τρεις Αναπληρωτές Γενικοί Διευθυντές, ενώ το Διοικητικό Συμβούλιο ενεργεί σύμφωνα με αυτά που του μεταβιβάζει το Σ.Δ.

Το Σ.Δ, συνεδριάζει μια φορά το χρόνο, σε συνεργασία με τα αντίστοιχα όργανα της Παγκόσμιας Τράπεζας (Π.Τ). Η συνάντηση αυτή αποτελεί την ετήσια τακτική σύνοδο

¹<http://www.imf.org/external/pubs/ft/exrp/what.htm>, 15/5/2003, 17:00pm

των σημαντικότερων προσωπικοτήτων των κρατών-μελών σε θέματα χρηματοδοτικής φύσεως. Στο Συμβούλιο αυτό εκπροσωπείται κάθε χώρα-μέλος με έναν διοικητή (συνήθως τον υπουργό Οικονομικών ή τον Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας του κράτους-μέλους) και τον Αναπληρωτή του. Το Σ.Δ λαμβάνει κυρίως τις σημαντικές υποθέσεις, ενώ το Δ.Σ είναι εξουσιοδοτημένο για τις τρέχουσες υποθέσεις.

Το **Διοικητικό συμβούλιο** ή αλλιώς γνωστό ως Εκτελεστικό συμβούλιο, συγκροτείται από 24 διοικητές, καθώς και τον Γενικό Διευθυντή που προεδρεύει. Συνεδριάζει τρεις φορές την εβδομάδα, κατά κανόνα στην Ουάσινγκτον (έδρα του Δ.Ν.Τ). Οι Η.Π.Α, η Ιαπωνία η Γερμανία, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο (οι πέντε βασικοί μέτοχοι), εκπροσωπούνται από ένα διοικητή, όπως και η Κίνα, η Ρωσία και η Σαουδική Αραβία. Οι υπόλοιποι 16 διοικητές εκλέγονται για θητεία δύο χρόνων από ομάδες κρατών. Αποστολή του είναι, η εποπτεία της διεύθυνσης καθώς και της εφαρμογής του διεθνούς νομισματικού συστήματος. Οι αποφάσεις του Δ.Σ λαμβάνονται ομοφώνως. Ο Γενικός Διευθυντής, ο οποίος διορίζεται από το Δ.Σ και είναι και πρόεδρος του, έχει θητεία πέντε χρόνια και προΐσταται των διοικητικών υπηρεσιών και χειρίζεται και τις τρέχουσες υποθέσεις, κάτω από την επίβλεψη βέβαια του Συμβουλίου.

Τα βασικά ζητήματα πολιτικής, όσον αφορά το διεθνές νομισματικό σύστημα, εξετάζονται δύο φορές το χρόνο, από μια επιτροπή διοικητών, που αποκαλείται Διεθνής Νομισματική και Οικονομική Επιτροπή (IMFC). Συστάσεις και εκθέσεις απευθυνόμενες στους διοικητές της Π.Τ και του Δ.Ν.Τ, για θέματα σχετικά με την (πολιτική) ανάπτυξη και για άλλα ζητήματα που ενδιαφέρουν τις αναπτυσσόμενες χώρες, διατυπώνει μια μικτή επιτροπή, που αποτελείται από διοικητές του Δ.Ν.Τ και της Π.Τ και ονομάζεται Επιτροπή Ανάπτυξης.

Οι υπάλληλοι του Δ.Ν.Τ είναι διεθνείς υπάλληλοι, των οποίων η ευθύνη είναι στο Δ.Ν.Τ και όχι στις εθνικές αρχές. Η οργάνωση περιλαμβάνει πάνω-κάτω 2.800 υπαλλήλους, των οποίων τα 2/3 είναι Οικονομολόγοι. Ο μεγαλύτερος αριθμός του προσωπικού, εργάζεται στην Ουάσινγκτον, αν και περίπου ογδόντα αντιπρόσωποι, αποσπώνται σε διάφορα κράτη-μέλη, ώστε να συμβουλέψουν για την οικονομική πολιτική τους. Το Δ.Ν.Τ έχει γραφεία, εκτός της Ουάσινγκτον, στο Παρίσι, στο Τόκιο, στη Νέα Υόρκη, στην Γένοβα και αλλού.¹

¹ <http://www.imf.org/external/pubs/ft/exrp/what.htm>,15/5/2003,17:15pm

1.3 ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ, ΑΣΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΜΙΑ

Στο κάθε έδαφος κάθε κράτους-μέλους, χορηγούνται στο Δ.Ν.Τ κάποιες ασυλίες, κάποια προνόμια και ένα νομικό καθεστώς:

1. Το Δ.Ν.Τ κατέχει την πλήρη νομική προσωπικότητα, δηλαδή την ικανότητα:
 - στη σύμβαση
 - στην απόκτηση ή στην απαλλαγή της ακίνητης και κινητής ιδιοκτησίας
 - στις νομικές διαδικασίες ιδρυμάτων
2. Το Ταμείο και η ιδιοκτησία του, έχουν ασυλία από δικαστικές διαδικασίες, εκτός και αν παραμερίσει ρητώς την ασυλία του.
3. Το Ταμείο και η ιδιοκτησία του, έχουν ασυλία από κάθε είδους αναζήτηση, απαίτηση, κατάσχεση, απαλλοτρίωση ή άλλου είδους μορφή σύλληψης από την εκτελεστική ή νομοθετική δράση.
4. Τα αρχεία του Δ.Ν.Τ είναι απαραβίαστα.
5. Το Ταμείο και η ιδιοκτησία του είναι απαλλαγμένα από περιορισμούς, ελέγχους και ανάπαυλες οποιασδήποτε φύσης.
6. Το Ταμείο έχει ασυλίες από την φορολογία:
 - Το Ταμείο, η ιδιοκτησία του, το εισόδημα, οι διαδικασίες και οι συναλλαγές του δεν επηρεάζονται από την εφορία και τους τελωνειακούς δεσμούς. Το Ταμείο επίσης, δεν εισπράττει ή πληρώνει οποιοδήποτε φόρο ή δασμό.
 - Κανένας φόρος δεν επιβάλλεται για τους μισθούς ή τις αποδοχές των ανωτέρων ή μη υπαλλήλων, που δεν είναι τοπικοί πολίτες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ο «ΚΩΔΙΚΑΣ ΚΑΛΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ»

2.1 ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ-ΜΕΛΩΝ

Οι χώρες μέλη έχουν επτά υποχρεώσεις:

1. **Υποχρέωση διατήρησης οργανωμένων συναλλαγματικών ισοτιμιών**, η οποία περιλαμβάνει τις εξής επιμέρους υποχρεώσεις:

1.1. **Απαγόρευση ανταγωνιστικών υποτιμήσεων**, που σημαίνει ότι τα κράτη-μέλη δεν μπορούν να υποτιμήσουν το νόμισμά τους, αποκλειστικά και μόνο για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής τους θέσης, όσον αφορά τις εξαγωγές τους στις ξένες αγορές.

1.2. **Υποχρεώσεις αναφορικά με τις “ελεγχόμενες κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες”**, που σημαίνει ότι τα κράτη-μέλη έχουν την υποχρέωση να γνωστοποιούν στο Δ.Ν.Τ. το σύστημα των ισοτιμιών που επέλεξαν, καθώς και τις τροποποιήσεις του. Αντιθέτως, δεν είναι υποχρεωμένα να συμμορφωθούν σε μια τυχόν απόφαση του Δ.Ν.Τ που αφορά τη θέσπιση «γενικών διατάξεων συναλλάγματος» ή στην απόφασή του να επανέλθει σε σύστημα σταθερών, αλλά προσαρμόσιμων ισοτιμιών. Τα κράτη-μέλη είναι ελεύθερα να διαμορφώνουν την ισοτιμία του νομίσματός τους, ώστε να αποφύγουν τις ανισορροπίες. Επίσης, έχουν την υποχρέωση να ακολουθούν εσωτερική αναπτυξιακή οικονομική πολιτική που διέπεται από σταθερότητα των τιμών. Τα κράτη πρέπει να επιδιώκουν τη σταθερότητα μέσω οργανωμένου νομισματικού οικονομικού και δημοσιονομικού συστήματος. Αν γίνονται διάφοροι συναλλαγματικοί χειρισμοί, αυτοί δεν πρέπει να έχουν σαν στόχο την απόκτηση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων. Από τη μια μεριά, το Δ.Ν.Τ ελέγχει το σεβασμό των κρατών-μελών προς τις υποχρεώσεις (εσωτερικά όσο και σε διεθνές επίπεδο) και από την άλλη, ο έλεγχος σέβεται την εσωτερική, την κοινωνική και τη γενικότερη πολιτική των μελών, καθώς και την ιδιαιτερότητα της κατάστασής τους.

1.3. **Υποχρέωση ενιαίων συναλλαγματικών ισοτιμιών**, που σημαίνει ότι απαγορεύεται οποιαδήποτε συναλλαγματική πρακτική διακρίσεων σε χώρα της οποίας το νόμισμα είναι μετατρέψιμο. Για οποιαδήποτε εξαίρεση, χρειάζεται έγκριση του

Δ.Ν.Τ. Οι χώρες που βρίσκονται σε μεταβατική περίοδο, μπορούν να κάνουν χρήση αυτού του συστήματος, υπό τον έλεγχο και την εποπτεία του Δ.Ν.Τ.

2. Υποχρέωση για το καθεστώς χρυσού. Ο χρυσός μπορεί να χρησιμεύσει για πληρωμές ορισμένων κρατών-μελών. Σ' αυτές τις συναλλαγές, το Δ.Ν.Τ δεν προβαίνει σε έλεγχο της τιμής του χρυσού ή σε θέσπιση σταθερής τιμής.

3. Υποχρέωση νομισματικής μετατρεψιμότητας, που σημαίνει ότι τα κράτη-μέλη οφείλουν να μην επιβάλλουν περιορισμούς στις τρέχουσες πληρωμές, να μην κάνουν διακρίσεις στις νομισματικές συναλλαγές και να μην κάνουν προσφυγή σε πρακτικές πολλαπλών ισοτιμιών. Για οποιαδήποτε εξαίρεση, πρέπει να προϋπάρχει έγκριση του Δ.Ν.Τ.

4. Υποχρέωση σταδιακής κατάργησης των συναλλαγματικών περιορισμών, που σημαίνει ότι οι χώρες-μέλη έχουν την υποχρέωση να προβούν σε κατάργηση των περιορισμών που παρεμποδίζουν την ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου. Τα κράτη που εφαρμόζουν καθεστώς μετατρέψιμου νομίσματος ή βρίσκονται σε καθεστώς μεταβατικής περιόδου, μπορούν να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν περιορισμούς στις τρέχουσες πληρωμές, μόνο αν προϋπάρξει άδεια του Δ.Ν.Τ.

5. Υποχρέωση αμοιβαίου σεβασμού των σύμφωνων με το καταστατικό του Δ.Ν.Τ εθνικών συναλλαγματικών κανόνων. Σε περίπτωση περιορισμών των τρεχουσών πληρωμών, τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια σε συνεργασία με τη νομική υπηρεσία του Δ.Ν.Τ, έχουν την υποχρέωση να προσδιορίσουν αν οι περιορισμοί διατηρήθηκαν ή θεσπίστηκαν με βάση το καταστατικό και την πρακτική του Δ.Ν.Τ. Αυτή η διεθνής προστασία αφορά μόνο στα κράτη-μέλη του Δ.Ν.Τ και επιβάλλει σ'αυτά υποχρέωση αποχής. Δηλαδή, οι διοικητικές και οι δικαστικές αρχές δεν πρέπει να βοηθούν άτομα που επιδιώκουν την αναγκαστική εκτέλεση σύμβασης που παραβιάζει τους συναλλαγματικούς ελέγχους άλλου κράτους-μέλους του Δ.Ν.Τ. Κι αυτό εφόσον δεν υποχρεούνται να προλάβουν την κατάρτιση τέτοιων συμβάσεων, ούτε και να επιβάλλουν ποινικές ή αστικές κυρώσεις για την εκτέλεσή τους ή μη.

6. **Υποχρέωση πληροφόρησης**, που σημαίνει ότι αν ζητήσει το Δ.Ν.Τ από τα κράτη-μέλη να κοινοποιήσουν οποιαδήποτε πληροφορία, κρίνοντάς την απαραίτητη για τη λειτουργία του, αυτά θα πρέπει να το κάνουν. Σε περίπτωση άρνησης για παροχή πληροφοριών, μπορεί να υπάρξει και αποκλεισμός κράτους-μέλους, όπως το 1945 με τον αποκλεισμό της Τσεχοσλοβακίας.

7. **Γενική υποχρέωση συνεργασίας με το Δ.Ν.Τ.** Σύμφωνα με το καταστατικό του Δ.Ν.Τ, προβλέπεται η συνεργασία των χωρών-μελών με το Δ.Ν.Τ, προκειμένου να επιτευχθεί η διατήρηση του οργανωμένου συναλλαγματικού καθεστώτος μεταξύ των χωρών, η αποφυγή συναλλαγματικών υποτιμήσεων για ανταγωνιστικούς λόγους, καθώς και η προαγωγή της συναλλαγματικής σταθερότητας.¹

2.2 ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ

- **Η μεταβατική περίοδος.** Η υπαγωγή ορισμένων κρατών-μελών σε μεταβατικό καθεστώς, που προβλέπεται από το καταστατικό, τους επιτρέπει να διατηρήσουν, να τροποποιήσουν ή να προβλέψουν περιορισμούς στις τρέχουσες πληρωμές ή και να θεσπίσουν διακριτική νομισματική μεταχείριση.
- **Το καθεστώς του «σπάνιου συναλλάγματος».** Αν τα αποθέματα του Δ.Ν.Τ που υπάρχουν σε συνάλλαγμα ενός ή περισσότερων μελών είναι ελάχιστα, ώστε να μην μπορεί να τα προμηθεύεται κανονικά και να τα διαθέτει σε χώρες που τα ζητούν, μπορεί να κηρύξει τη σπανιότητα του νομίσματος, ώστε να μην επιβαρύνεται κανένα μέλος.
- **Οι ειδικές εξαιρέσεις.** Όταν υπάρχουν σοβαρές ή αιφνίδιες κρίσεις (κάποιου κράτους-μέλους), το Δ.Ν.Τ μπορεί να αποφασίσει την προσωρινή αναστολή της εφαρμογής ορισμένων διατάξεων. Ακόμη, τα κράτη-μέλη έχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν σε περιορισμούς των διεθνών πληρωμών, αλλά η

¹Κ.Τσουντας, *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*, ό.π., σ.96-Κ.Τσουντας, κ.ά., ό.π.

άσκηση του δικαιώματος αυτού υπόκειται σε έλεγχο του Ταμείου, προκειμένου να αποφευχθούν καταχρήσεις.¹

2.3 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ

Ο έλεγχος που ασκείται από το Δ.Ν.Τ. σ'όλα τα κράτη-μέλη του, είναι ετήσιος, διαρκής και γενικός. Σε διάφορους τομείς, οι ελεγκτικές αρμοδιότητες του Δ.Ν.Τ είναι ιδιαίτερα ενισχυμένες (π.χ. συναλλαγματικοί περιορισμοί, συναλλαγματικές ισοτιμίες). Αυτές οι αρμοδιότητές του, ενισχύονται όταν πρόκειται για παροχή βοήθειας προς χώρες-μέλη, οι οποίες αντιμετωπίζουν δυσκολίες και επομένως χρειάζονται τους πόρους του. Υπάρχουν διάφορα μέσα ελέγχου, καθώς και κυρώσεις.

2.3.1 ΜΕΣΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

1) Κατασταλτικά μέσα:

- Οι πληροφορίες που μπορούν να ζητηθούν από το Δ.Ν.Τ, από τα κράτη-μέλη, στο πλαίσιο της υποχρέωσης κοινοποίησης πληροφόρησης ή στο πλαίσιο αποστολής εμπειρογνομώνων ή στο πλαίσιο διαβουλεύσεων. Το Δ.Ν.Τ, κάθε χρόνο, στέλνει κάποιες ομάδες ειδικών, οι οποίοι σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές, προχωρούν σε γενικό έλεγχο της οικονομικής πολιτικής που έχει κάθε

¹Κ.Τσουντας, *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*,ό.π., σ.98-Κ.Τσουντας, κ.ά., ό.π.

κράτος-μέλος. Στη συνέχεια, καταρτίζεται μια έκθεση, η οποία είναι θέμα συζήτησης στο Δ.Σ του Δ.Ν.Τ, με την παρουσία αντιπροσώπων του κάθε ενδιαφερόμενου κράτους-μέλους. Ακολουθεί η απόφαση του Συμβουλίου, που είναι η επίσημη άποψη του Δ.Ν.Τ, η οποία είναι μυστική και όχι εξαναγκαστικού χαρακτήρα. Αν το κράτος-μέλος, αποφασίσει να μην ακολουθήσει τη σχετική σύσταση, δε θα είναι σε θέση, αν χρειαστεί, να ζητήσει οικονομική βοήθεια από τους πόρους του Δ.Ν.Τ.

- **Η εποπτεία των συναλλαγματικών κανόνων**, που θεσπίζουν τα κράτη-μέλη. Ένα «δίκτυο» διμερών διαβουλεύσεων, έχει θεσπιστεί από το Δ.Ν.Τ, που αφορά τις μακροοικονομικές πολιτικές των χωρών-μελών, οι οποίες εξετάζονται σε έκθεση των απεσταλμένων, που συζητείται στο Σ.Δ. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ενημερώνει το ενδιαφερόμενο κράτος για τις θετικές ή αρνητικές γνώμες, οι οποίες είναι μυστικές. Ορισμένες πληροφορίες για την οικονομική πολιτική των κρατών-μελών παρέχονται στην ετήσια έκθεση του Δ.Ν.Τ.¹

2) Προληπτικά μέσα:

- **Οι διαβουλεύσεις**, που έχουν χαρακτήρα υποχρέωσης συμπεριφοράς των κρατών-μελών.
- **Οι προηγούμενες εγκρίσεις**, που αποτελούν αποφασιστική αρμοδιότητα του Δ.Ν.Τ σε κάποιους βασικούς τομείς, όπως για παράδειγμα πριν από οποιαδήποτε σημαντική τροποποίηση ισοτιμίας ή θέσπισης περιορισμών στις τρέχουσες πληρωμές.

2.3.2 ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Τις κυρώσεις, τις χρησιμοποιεί το Δ.Ν.Τ σε περίπτωση που τα μέσα ελέγχου, δεν έχουν κάποιο αποτέλεσμα. Με αυτές, μπορεί να ασκηθεί εκ μέρους του Δ.Ν.Τ., ηθική πίεση (δημοσιεύοντας εκθέσεις) ή να κάνει απλά παρατηρήσεις στα κράτη-μέλη. Αν κάποιο κράτος-μέλος δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του ή κάνει κακή χρήση της

¹ Κ.Τσουντας, *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*, ό.π., σ.99-Κ.Τσουντας, κ.ά., ό.π.

χορηγηθείσας βοήθειας από το Δ.Ν.Τ., το Ταμείο μπορεί να απορρίψει την αίτησή του, για χρήση των γενικών πόρων του Ταμείου. Υπάρχουν βέβαια και οι πειθαρχικές κυρώσεις, όπως είναι η αναστολή του δικαιώματος ψήφου και ο αποκλεισμός του κράτους-μέλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΑ ΜΕΣΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ

3.1 ΠΑΡΟΧΗ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Το Δ.Ν.Τ. εκτός από τις πολιτικές συμβουλές του και το δανεισμό, που προσφέρει στις χώρες σε περιόδους οικονομικής κρίσης, παρέχει τεχνική βοήθεια και κατάρτιση σε ένα ευρύ φάσμα περιοχών. Η τεχνική βοήθεια συμπληρώνει τις πολιτικές συμβουλές του και τη χρηματοδοτική συνδρομή στις χώρες-μέλη. Αποτελεί περίπου το 20% των διοικητικών εξόδων του Δ.Ν.Τ.

Στα μέσα της δεκαετίας του '60, το Δ.Ν.Τ άρχισε την παροχή της τεχνικής βοήθειας, όταν πολλές πρόσφατα ανεξάρτητες χώρες επιδίωξαν τη βοήθεια στη

σύσταση των κεντρικών τραπεζών τους. Ένα άλλο “κύμα” στην τεχνική βοήθεια, εμφανίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του '90, όταν οι χώρες στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και την πρώην Σοβιετική Ένωση άρχισαν την μετατόπισή τους από κεντρικά προγραμματισμένα σε οικονομικά συστήματα, βασισμένα στην αγορά. Πιο πρόσφατα, το Δ.Ν.Τ έχει ενισχύσει την παροχή της τεχνικής βοήθειάς του, ως τμήμα της προσπάθειας να ενισχυθεί η “αρχιτεκτονική” του διεθνούς οικονομικού συστήματος.

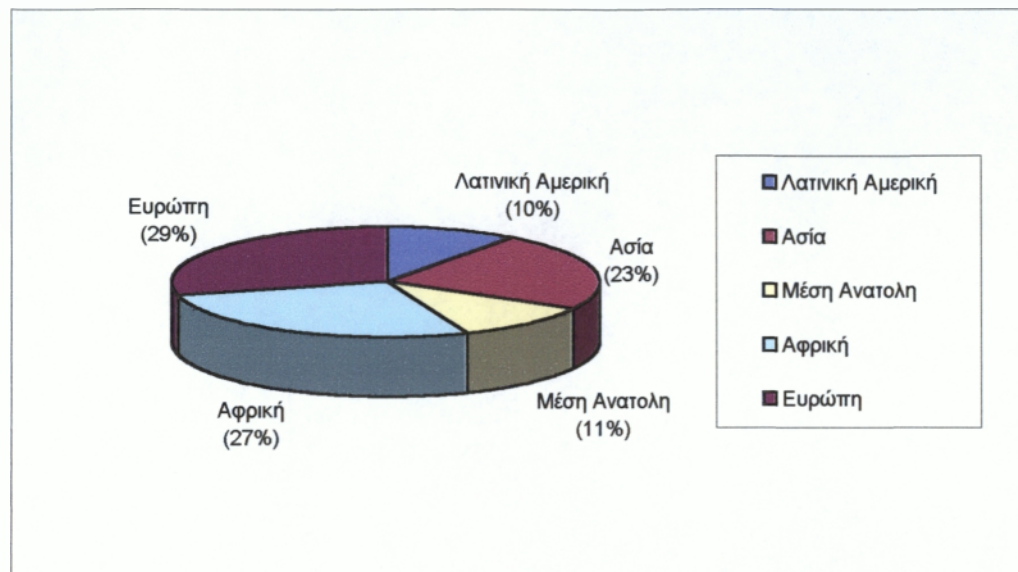
Συγκεκριμένα, η τεχνική βοήθεια και η κατάρτιση παρέχεται κυρίως σε τέσσερις “περιοχές”:

- Στην ενίσχυση των νομισματικών και οικονομικών τομέων, μέσω των συμβουλών για τον κανονισμό τραπεζικών συστημάτων, στην επίβλεψη και στις διαδικασίες αναδόμησης του συναλλάγματος και στη δομή και ανάπτυξη των κεντρικών τραπεζών.
- Στη διατύπωση προϋπολογισμών, διαχείριση δαπανών και στη διαχείριση του εσωτερικού και εξωτερικού χρέους.
- Στη σύνταξη, διαχείριση και διάδοση των στατιστικών στοιχείων και στη βελτίωση της ποιότητας των στοιχείων.
- Στην οικονομική και χρηματική νομοθεσία σύνταξης και αναθεώρησης.

Το Δ.Ν.Τ προσφέρει εκπαιδευτικά μαθήματα στους ανώτερους υπαλλήλους της κυβέρνησης και των κεντρικών τραπεζών των χωρών-μελών, στην έδρα του την Ουάσιγκτον και στα περιφερειακά κέντρα κατάρτισης στο Αμππιζάν, τη Σγκαπούρη και τη Βιέννη. Παρέχει την τεχνική βοήθεια μέσω των επισκέψεων από το προσωπικό του Δ.Ν.Τ, τους μισθωμένους συμβούλους και τους εμπειρογνώμονες. Η συμπληρωματική χρηματοδότηση για την τεχνική βοήθεια του Δ.Ν.Τ και η κατάρτιση, παρέχονται από εθνικές κυβερνήσεις ορισμένων χωρών, όπως της Ιαπωνίας και της Ελβετίας, και από διεθνείς αντιπροσωπείες, όπως την Ευρωπαϊκή Ένωση, τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, το πρόγραμμα ανάπτυξης Ηνωμένων Εθνών και την Παγκόσμια Τράπεζα.

Για το οικονομικό έτος 2001, η τεχνική βοήθεια του Δ.Ν.Τ στις περιοχές: Λατινική Αμερική, Μέση Ανατολή, Αφρική, Ευρώπη και Ασία φαίνεται στο παρακάτω γράφημα.

Μεγαλύτερο ποσοστό τεχνικής βοήθειας παρουσιάζει η Ευρώπη, με 29% έναντι των άλλων περιοχών.¹

ΠΙΤΑ 1: ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ. ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ
ΠΗΓΗ: INTERNET

3.2 ΠΑΡΟΧΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ

Το Δ.Ν.Τ, σύμφωνα με το καταστατικό του, παρέχει βοήθεια στα κράτη-μέλη του, είτε από τους πόρους του είτε μέσω των ειδικών τραβηκτικών δικαιωμάτων (ΕΤΔ).

3.2.1 Η ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ- ΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ.

Το Δ.Ν.Τ είναι «δεξαμενή» πόρων, οι οποίοι χρησιμοποιούνται από τα κράτη-μέλη, που αντιμετωπίζουν προσωρινά προβλήματα στο ισοζύγιο πληρωμών τους. Αυτά τα προβλήματα μπορεί να οφείλονται είτε σε ενδογενείς είτε σε εξωγενείς παράγοντες. Στις δύο αυτές περιπτώσεις, οι προϋποθέσεις χορήγησης βοήθειας από το Δ.Ν.Τ είναι διαφορετικές.

Οι πόροι του Δ.Ν.Τ

Οι πόροι του Δ.Ν.Τ διακρίνονται στους Ίδιους Πόρους και στο Δανεισμό.

¹ <http://www.imf.org/external/pubs/ft/exrp/what.htm>,20/5/2003,17:00pm

- **Ίδιοι πόροι:** Το Δ.Ν.Τ, λαμβάνει τους πόρους του από τα κράτη-μέλη, κυρίως από τις εγγραφές στο κεφάλαιό του, από τις μερίδες (μετοχές) που καταβάλλουν τα κράτη-μέλη κατά την προσχώρησή τους (συνδρομές ποσόστωσης) ή από τις αυξήσεις μεριδίων που γίνονται κατά τακτά χρονικά διαστήματα. Οι ποσοστώσεις είναι η αρχική πηγή του Δ.Ν.Τ. Η ποσόστωση εκφράζεται μέσα από τα SDR και καθορίζεται ευρέως από την οικονομική θέση της (μιας χώρας-μέλους) σχετικά με άλλα μέλη. Ποικίλοι οικονομικοί παράγοντες εξετάζονται στον καθορισμό της (π.χ Α.Ε.Π).¹

Η ποσόστωση ενός μέλους σκιαγραφεί τις βασικές πτυχές της οικονομικής και οργανωτικής σχέσης της με το Δ.Ν.Τ, που περιλαμβάνει:

- ✓ Συνδρομές. Η συνδρομή ενός μέλους στους πόρους του Δ.Ν.Τ είναι ίση με την ποσόστωσή του και καθορίζει το μέγιστο ποσό οικονομικών πόρων που κάθε μέλος υποχρεώνεται να παρέχει στο Δ.Ν.Τ.
- ✓ Δύναμη ψηφοφορίας. Η ποσόστωση καθορίζει τη δύναμη ψηφοφορίας που κατέχει ένα μέλος, όσον αφορά τις αποφάσεις του Δ.Ν.Τ.
- ✓ Πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Το ποσό (χρηματοδότησης) το οποίο μπορεί να λάβει ένα κράτος-μέλος από το Δ.Ν.Τ, βασίζεται στην ποσόστωσή του.
- ✓ Κατανομές SDR. Οι μετοχές των μελών στις γενικές κατανομές SDR καθιερώνονται αναλογικά προς τις ποσοστώσεις τους. Το SDR, είναι το ειδικό δικαίωμα σχεδίων. Είναι ένα διεθνές προτέρημα επιφύλαξης, που εισήχθη το 1969 από το Δ.Ν.Τ., όταν έγινε δηλαδή η πρώτη τροποποίηση στα άρθρα συμφωνίας του. Δημιουργήθηκε λόγω ανησυχίας μεταξύ των κρατών-μελών ότι π.χ. το τρέχον απόθεμα να μην επαρκεί για την υποστήριξη του παγκόσμιου εμπορίου. Έτσι το SDR εισήχθη ως ένα συμπληρωματικό προτέρημα επιφύλαξης, το οποίο θα μπορούσε να διατεθεί περιοδικά στα μέλη, όταν θα προέκυπτε μια ανάγκη. Μέχρι τώρα, το Δ.Ν.Τ. έχει διαθέσει 21,4 δισεκατομμύρια SDR, δηλαδή περίπου 29 δισεκατομμύρια δολάρια.

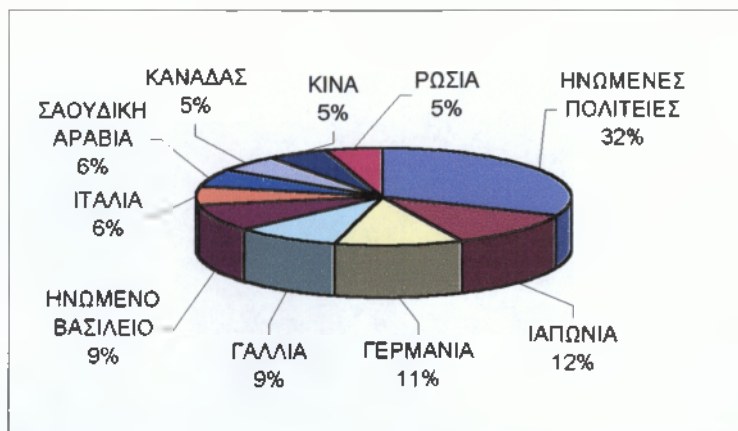
Η ποσόστωση ορίζεται με βάση το οικονομικό μέγεθος της χώρας και καθορίζει πόσο πρέπει αυτή να συμβάλλει στους πόρους του Δ.Ν.Τ. Για να προσχωρήσει μια χώρα στο Δ.Ν.Τ., πληρώνει 25% της ποσόστωσής της, υπό μορφή αποδεκτών ξένων

¹Κ.Τσουντας, *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*, ό.π., σ.100-Κ.Τσουντας, κ.ά., ό.π.

νομισμάτων (δολάριο, ευρο, γεν, λίρα Αγγλίας) ή SDRs. Το υπόλοιπο 75% πληρώνεται στο νόμισμα της χώρας.

Αναθεώρηση των ποσοτώσεων, γίνεται κάθε πέντε χρόνια. Στο Δ.Ν.Τ., με το μεγαλύτερο ποσοστό, 17,6% των συνολικών ποσοτώσεων, συμβάλλουν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, ως η παγκοσμίως μεγαλύτερη οικονομία. Το πιο μικρό ποσοστό 0,004% κατέχουν οι Σεϋχέλλες.

Το παρακάτω γράφημα απεικονίζει 10 από τις χώρες-μέλη του ΔΝΤ με τα αντίστοιχα ποσοστά μεριδίων τους, από τις οποίες, τα μεγαλύτερα μερίδια έχουν οι Η.Π.Α με 17,6%, η Ιαπωνία με 6,5%, η Γερμανία με 6,2% και ακολουθούν η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο με ποσοστό 5,1%.

ΠΙΤΑ 2: ΤΑ 10 ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ ΜΕ ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΜΕΡΙΔΙΑ
ΠΗΓΗ: INTERNET

- **Ο δανεισμός:** Μια άλλη μορφή πόρων του Δ.Ν.Τ, είναι ο δανεισμός. Το Δ.Ν.Τ μπορεί να προβεί σε διμερή δανεισμό, είτε από τα μέλη του είτε από χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Υπάρχουν επίσης δύο κατηγορίες πολυμερούς ή ομαδικού δανεισμού και είναι οι παρακάτω:

 - ✓ **Οι γενικές συμφωνίες δανεισμού (GAB):** Οργανώθηκαν το 1962 και ανανεώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Σ'αυτές μετέχουν κράτη ή κεντρικές τράπεζες των βιομηχανικών κρατών της «ομάδας των 10» και η Ελβετία. Η συμμετοχή γίνεται σε ΕΤΔ και τα ποσά μπορούν να διατεθούν για την ενίσχυση οποιουδήποτε κράτους-μέλους που αντιμετωπίζει δυσκολίες (όπως σε περίπτωση οικονομικής κρίσης).

- ✓ Οι νέες συμφωνίες δανεισμού (NAB). Εισήχθησαν το 1997. Σ'αυτές συμμετέχουν 25 χώρες και οργανισμοί-ιδρύματα. Στόχο τους έχουν την αντιμετώπιση ή την πρόληψη κάποιας άσχημης κατάστασης του διεθνούς οικονομικού συστήματος και την αντιμετώπιση κάποιας έκτακτης κατάστασης, που θα μπορούσε να επηρεάσει τη σταθερότητα του συστήματος. Η συμμετοχή γίνεται σε διεθνές νόμισμα (τα ποσά υπολογίζονται σε ΕΤΔ). Οι νέες συμφωνίες έχουν διάρκεια πέντε χρόνια από τη θέση σε ισχύ τους, καθώς και μπορούν να παραταθούν για αντίστοιχη χρονική περίοδο.¹

Το Δ.Ν.Τ χρηματοδοτεί χώρες-μέλη, που παρουσιάζουν προβλήματα με το ισοζύγιο πληρωμών τους, έτσι ώστε να ευθυγραμμίσουν τις δαπάνες με τα έσοδά τους και να εξισορροπήσουν τις πληρωμές τους, με αποτέλεσμα να αποκατασταθεί ή να επανέλθει η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Όταν μια χώρα βρίσκεται σε ανάγκη χρηματοδότησης του ισοζυγίου πληρωμών της, μπορεί να απευθυνθεί στο Δ.Ν.Τ για επίσημο δανεισμό, χωρίς να χρειαστεί να ληφθούν εθνικά και διεθνή «επιβλαβή μέτρα». Ο δανεισμός είναι μια από τις κύριες λειτουργίες του Δ.Ν.Τ. Με τον δανεισμό επιτυγχάνεται π.χ η σταθεροποίηση των νομισμάτων των κρατών-μελών, καθώς και η συνέχιση των εισαγωγών χωρίς εμπορικούς περιορισμούς.

3.2.2 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΤΡΑΒΗΚΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Τα Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα (ΕΤΔ), δημιουργήθηκαν το 1969, με απόφαση από το Δ.Ν.Τ, εξαιτίας της διεθνούς κρίσης της ρευστότητας και της μειωμένης αξιοπιστίας του δολαρίου. Όπως είναι κατανοητό, η δημιουργία τους στηρίζεται στη θέληση του Δ.Ν.Τ, άρα είναι πλασματικά διαθέσιμα. Η αξία του ΕΤΔ, καθορίζεται καθημερινά από ένα «καλάθι» τεσσάρων νομισμάτων: το δολάριο, τη στερλίνα, το ευρώ και το γέν και η σύνθεσή του επανεξετάζεται κάθε πέντε χρόνια. Το 2001 την 1^η Αυγούστου, η αξία του ήταν 1,26 δολάρια. Από το 1981, τα ΕΤΔ είναι διεθνή συμβατικά νομίσματα.

Η χρηματοδότηση σε ΕΤΔ, μπορεί να γίνει μόνο σε περιστάσεις παγκόσμιας ανάγκης σε ρευστό και αποφασίζεται με συμμετοχή των κρατών-μελών από τον Γενικό Διευθυντή του Δ.Ν.Τ, το Συμβούλιο των Διοικητών και το Διοικητικό Συμβούλιο, με

¹Κ.Τσουντας, *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*, ό.π., σ.101-Κ.Τσουντας, κ.ά., ό.π.

πλειοψηφία του υψηλού ποσοστού 85%. Αυτό αποφασίστηκε το 1970 και το 1978 (συνολικά 21 δις), ενώ το 1997 αποφασίστηκε χρηματοδότηση 21,4 δις ΕΤΔ (περίπου 29 δισεκατομμύρια δολάρια), εξαιτίας της αύξησης του αριθμού των κρατών-μελών, έτσι ώστε να υπάρξει αντιστοιχία ΕΤΔ και συμμετοχής στο κεφάλαιο για όλα τα κράτη-μέλη. Η τελευταία χρηματοδότηση με ΕΤΔ, έγινε το 1981, όπου διατέθηκαν 4,1 δις ΕΤΔ σε 141 κράτη-μέλη. Λόγω του γεγονότος ότι τα ΕΤΔ δεν είναι πραγματικά διεθνή νομίσματα, οι χώρες που τα κατέχουν πρέπει να τα μετατρέψουν σε μετατρέψιμα νομίσματα. Τα ΕΤΔ χρησιμοποιούνται στις συναλλαγές μεταξύ των μελών του Δ.Ν.Τ με 16 θεσμικούς φορείς που διαθέτουν ΕΤΔ ή με το Δ.Ν.Τ. Εκτός των άλλων, χρησιμεύει και ως μονάδα μέτρησης άλλων διεθνών οργανισμών οικουμενικών ή περιφερειακών ή διεθνών συμβάσεων.¹

3.2.3 ΤΑ ΑΛΛΑ ΜΕΣΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Κατ' αρχήν τα μέσα χρηματοδότησης μπορεί να εμφανίζονται σαν πολιτικές ή μηχανισμοί, οι οποίοι προσαρμόζονται ανάλογα με τις ανάγκες των κρατών-μελών. Με βάση τις καταστάσεις που προκύπτουν ή τα προβλήματα των κρατών-μελών, η διάρκεια, ο τρόπος εξόφλησης καθώς και οι όροι παροχής ποικίλουν. Τα μέσα διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

- α) Τη «γενική πολιτική», που επιτυγχάνεται μέσω των «συμφωνιών ετοιμότητας»,
- β) Τις «ειδικές πολιτικές», οι οποίες αφορούν ιδιαίτερα στις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών.

Όταν το Δ.Ν.Τ. παρέχει βοήθεια στα κράτη, υπάρχει αρκετή (σχετική) ευελιξία και έτσι μπορεί να προσαρμόζει τα μέσα παροχής βοήθειας στις ανάγκες τους. Το καταστατικό του (του Δ.Ν.Τ), του δίνει την ευκαιρία να θεσπίζει ιδιαίτερους μηχανισμούς, με την προϋπόθεση ότι συμβιβάζονται με τους επιδιωκόμενους σκοπούς και στόχους.

Οι κυριότερες πολιτικές χρηματοδότησης είναι οι παρακάτω:

➤ **«Οι συμφωνίες ετοιμότητας» (stand-by arrangements, SBA):**

Χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά το 1952 και έχουν ως σκοπό την αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμων δυσκολιών στο ισοζύγιο πληρωμών. Είναι διεθνείς συμφωνίες, οι οποίες αφορούν ενδεχόμενες χρηματοδοτήσεις, η χρήση των οποίων συμφωνείται

¹ Κ. Τσουντας, *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*, ό.π., σ.105-106-Κ. Τσουντας, κ.ά., ό.π.

μεταξύ του Δ.Ν.Τ και του κράτους-μέλους, πριν από την εμφάνιση της ανάγκης, για ορισμένο χρονικό διάστημα (12-18 μήνες) και για ορισμένο ποσό στα πλαίσια των προσυμφωνημένων όρων. Η συμφωνία αποτελείται από δύο έγγραφα: Το πρώτο περιέχει σταθερές ρήτρες, που περιέχουν το σκοπό, τη διάρκεια, το συμφωνηθέν ποσό και τις υποχρεώσεις. Το δεύτερο, το οποίο αποτελεί την «επιστολή προθέσεων» (ή αλλιώς μνημόνιο), που υπογράφεται από το διοικητή της κεντρικής τράπεζας ή από τον υπουργό οικονομικών του ενδιαφερόμενου κράτους και το οποίο εκθέτει την οικονομική, νομισματική και συναλλαγματική πολιτική, η οποία πρόκειται να ακολουθηθεί ή χρειάστηκε να ακολουθηθεί από το συγκεκριμένο κράτος. Τα δάνεια πρέπει να αποδοθούν μέσα σε 2 ¹/₂ έως 4 έτη, εκτός αν εγκριθεί επέκταση.¹

➤ **Ο μηχανισμός «διευρυμένης πίστωσης» (extended fund facility, EFF):** Θεσπίστηκε το 1974. Απευθύνεται σε κράτη-μέλη, που αντιμετωπίζουν προβλήματα δομικής φύσης, τα οποία είναι δύσκολο να αντιμετωπιστούν στις κανονικές προθεσμίες χρήσης των πιστώσεων του Ταμείου. Υπάρχουν αυστηροί όροι για τη χορήγηση. Το ενδιαφερόμενο κράτος οφείλει να υποβάλλει στο Δ.Ν.Τ ένα πλήρες και λεπτομερές πρόγραμμα των πολιτικών και των μέτρων, που έχει σκοπό να χρησιμοποιήσει ώστε να υπερβεί τυχόν δυσκολίες. Τα σχέδια καταρτίζονται για δωδεκάμηνες περιόδους και πρέπει να συνοδεύονται από έκθεση προόδου, που υποβάλλεται στο Δ.Ν.Τ. Τα δάνεια αναμένεται να αποδοθούν μέσα σε 4 ¹/₂ έως 7 έτη, εκτός αν εγκριθεί επέκταση.

➤ **Μείωση της Φτώχειας και ευκολία Ανάπτυξης (Poverty Reduction and Growth Facility, PRGF):** Θεσπίστηκε το 1999. Είναι ένας μηχανισμός, που στοχεύει στο να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους στο ισοζύγιο πληρωμών τους, μέσω της πρόβλεψης για χαμηλό επιτόκιο.²

- Από τον Απρίλιο του 2003, εβδομήντα επτά χώρες χαμηλού εισοδήματος είναι επιλέξιμες για τη βοήθεια PRGF.
- Η επιλογή (των χωρών) είναι βασισμένη κυρίως, στην αξιολόγηση από το Δ.Ν.Τ του κατά κεφαλήν εισοδήματος μιας χώρας.

¹ <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/howlend.htm,25/5/2003,17:00pm>

² Κ.Τσουντας, *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*, ό.π., σ.105-Κ.Τσουντας, κ.ά.,ό.π.

➤ **Η ευκολία «πρόσθετου αποθεματικού» (Supplemental Reserve Facility, SRF):** Θεσπίστηκε το 1997. Προσφέρει πρόσθετους πόρους στο πλαίσιο συμφωνίας ετοιμότητας ή διευρυμένης συμφωνίας, στα κράτη-μέλη του Δ.Ν.Τ. Δεσμεύονται για χρονικό διάστημα ενός έτους και πρέπει να αποδοθούν μέσα σε 12 έως 18 μήνες από τη λήψη τους (υπάρχει η δυνατότητα να δοθεί παράταση της προθεσμίας αυτής μέχρι έξι μήνες).

➤ **Οι γραμμές συγκυριακής πίστης (Contingent Credit Lines, CCL):** Πρόκειται για προληπτικό και ανοιχτό αμυντικό σύστημα, με σκοπό την παροχή βοήθειας σε κράτη-μέλη που ασκούν σταθερή οικονομική πολιτική και αντιμετωπίζουν αιφνίδια και βίαιη κρίση εμπιστοσύνης των αγορών, που οφείλεται σε «μετακύλιση» σ' αυτά των δυσκολιών άλλων κρατών. Το CCL υπόκειται σε πιο σύντομους όρους απόδοσης των δανείων από το SRF.

➤ **Η επείγουσα βοήθεια (Emergency Assistance):** Θεσπίστηκε το 1962, αλλά έκτοτε υπέστη αρκετές τροποποιήσεις. Στοχεύει στην παροχή βοήθειας προς κράτη-μέλη, που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο ισοζύγιο πληρωμών τους, λόγω ξαφνικών και απρόβλεπτων φυσικών καταστροφών. Το πεδίο εφαρμογής της διευρύνθηκε το 1995, ώστε να καλύψει και κράτη-μέλη που αντιμετώπιζαν στρατιωτική κρίση και δυσκολίες διοικητικής ή θεσμικής φύσης. Τα δάνεια επείγουσας βοήθειας πρέπει να αποδοθούν μέσα σε 3 ½ έως 5 έτη.

➤ **Αντισταθμιστική χρηματοδοτική διευκόλυνση (Compensatory Financing Facility, CFF):** Θεσπίστηκε στη δεκαετία του '60. Στοχεύει στην παροχή βοήθειας προς κράτη-μέλη, που αντιμετωπίζουν είτε ένα ξαφνικό έλλειμμα στις αποδοχές εξαγωγής είτε μια αύξηση στο κόστος των εισαγωγών δημητριακών, που προκλήθηκαν από τις κυμαινόμενες τιμές παγκοσμίων προϊόντων. Οι οικονομικοί όροι είναι οι ίδιοι με εκείνους που ισχύουν για τις «συμφωνίες ετοιμότητας».

3.2.4 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

☒ Τα κράτη που έχουν ανάγκη από ξένα νομίσματα, μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το Δ.Ν.Τ, με αντάλλαγμα τα δικά τους νομίσματα. Οι χρηματοδοτήσεις του Δ.Ν.Τ δεν αφορούν συγκεκριμένα σχέδια ή δράσεις.

⊗ Οι χρηματοδοτήσεις χορηγούνται για ορισμένη χρονική περίοδο. Εκταμιεύονται σε περιόδους που κυμαίνονται από 6 μήνες έως 4 έτη. Όσον αφορά τις βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις, η περίοδος εξόφλησης κυμαίνεται μεταξύ 3 και 5 ετών, ενώ οι μακροπρόθεσμες μεταξύ 4 και 10 ετών. Για τις φτωχότερες χώρες, υπάρχει πρόβλεψη που αφορά μεγαλύτερες περιόδους εξόφλησης (περίπου 10 έτη).

⊗ Η εξόφληση (των χρηματοδοτήσεων από το Δ.Ν.Τ), πρέπει να γίνεται κατά προτεραιότητα, για να είναι δυνατό για το Δ.Ν.Τ να χορηγήσει ξανά τα ποσά σε άλλα κράτη-μέλη, τα οποία χρειάζονται οικονομική βοήθεια. Όσον αφορά το να μην συσσωρεύονται οι καθυστερούμενες οφειλές, το Δ.Ν.Τ έχει θεσπίσει κάποιες διαδικασίες που αποθαρρύνουν αυτό το γεγονός.

⊗ Η χώρα που δανείζεται οφείλει να θεσπίσει τα μέτρα που έχει δεσμευτεί να λάβει, έτσι ώστε να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες στο ισοζύγιο πληρωμών της. Με το δανεισμό από το Δ.Ν.Τ, μια χώρα –μέλος θα ενισχύσει την οικονομική της πολιτική και θα εξοφλήσει την παροχή που της έχει γίνει.¹ Η χώρα και το Δ.Ν.Τ πρέπει να συμφωνήσουν σχετικά με τις ενέργειες οικονομικής πολιτικής που απαιτούνται.

3.2.5 ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ.

- Το 1963, το Δ.Ν.Τ οργάνωσε την αντισταθμιστική χρηματοδοτική διευκόλυνση, για να βοηθήσει τις χώρες-μέλη που παράγουν τα αρχικά προϊόντα, να αντιμετωπίσουν τα προσωρινά ελλείμματα στις αποδοχές εξαγωγής, ως αποτέλεσμα των πτώσεων των τιμών.
- Κατά τη διάρκεια της ενεργειακής κρίσης στη δεκαετία του '70, όταν οι τιμές του πετρελαίου τετραπλασιάστηκαν, το Δ.Ν.Τ βοήθησε να ανακυκλωθούν τα πλεονάσματα του ξένου νομίσματος των χωρών που εξήγαγαν πετρέλαιο μέσω μιας προσωρινής δυνατότητας πετρελαίου (1974-1976). Επίσης, δανείστηκε από τους εξαγωγείς πετρελαίου και από άλλες χώρες και δάνεισε τους εισαγωγείς πετρελαίου, για να χρηματοδοτήσει τα ελλείμματά τους σχετικά με το πετρέλαιο.

¹ Κ.Τσουντας, *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*, ό.π., σ.102-103-Κ.Τσουντας, κ.ά.,ό.π.

- Στη δεκαετία του '80, το Δ.Ν.Τ διαδραμάτισε έναν κεντρικό ρόλο στη βοήθεια να επιλυθεί η λατινοαμερικάνικη κρίση χρέους, σε συνεργασία με τις εθνικές κυβερνήσεις και τη διεθνή τραπεζική κοινότητα. Το Δ.Ν.Τ βοήθησε τις χρεωμένες χώρες να σχεδιάσουν τα μεσοπρόθεσμα προγράμματα σταθεροποίησης.
- Από το 1989, το Δ.Ν.Τ έχει βοηθήσει ενεργά τις χώρες στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, τις Βαλτικές χώρες, τη Ρωσία και άλλες χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, να μετασχηματίσουν τις οικονομίες τους καλύτερα, να τις σταθεροποιήσει και να τις αναδομήσει.
- Το 1995, το Δ.Ν.Τ προβαίνει σε πίστωση στο Μεξικό 18 δισεκ. δολαρίων και στη Ρωσία 6,2 δισεκ. δολαρίων, για να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες από τις αναγκαίες διαρθρωτικές αλλαγές.
- Το 1996, το Δ.Ν.Τ και η Παγκόσμια Τράπεζα προώθησαν από κοινού την πρωτοβουλία για τις βαριά χρεωμένες φτωχές χώρες, γνωστή ως πρωτοβουλία HIPC. Έχει ως στόχο, να φτάσει το εξωτερικό χρέος του φτωχότερου κόσμου στα βιώσιμα επίπεδα, μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα. Αυτή η πρωτοβουλία αντιμετωπίστηκε ως μέσο βοήθειας των ενδιαφερόμενων χωρών, ώστε να επιτευχθεί η οικονομική ανάπτυξη και να μειωθεί η ένδεια. Το 1999, η πρωτοβουλία αυτή ενισχύθηκε για να παρέχει τη γρηγορότερη και ευρύτερη ανακούφιση χρέους. Ο αριθμός των επιλέξιμων χωρών (χώρες χαμηλού εισοδήματος, που έχουν τα μη αποδεκτά φορτία χρέους και οι περισσότερες είναι στην Αφρική), για την ανακούφιση χρέους κάτω από την ενισχυμένη πρωτοβουλία HIPC, είναι περίπου 36, έναντι 29 στο παρελθόν. Από τον Απρίλιο του 2002, 23 χώρες χαμηλού εισοδήματος στη νότια-Σαχάρα της Αφρικής, έχουν αρχίσει να λαμβάνουν την ανακούφιση χρέους κατά την πρωτοβουλία HIPC. Συγχρόνως, το Δ.Ν.Τ αντικατέστησε την παραχωρητική ενισχυμένη δυνατότητα διαρθρωτικής προσαρμογής του (FASR), με την ευκολία για την καταπολέμηση της φτώχειας και την ανάπτυξη.
- 1997-1998. Το 1997, το Δ.Ν.Τ δημιούργησε την ευκολία «πρόσθετου αποθεματικού». Κι αυτό, για να βοηθήσει τις χώρες να εξετάσουν τις μεγάλες βραχυπρόθεσμες ανάγκες χρηματοδότησης, που προέρχονται από μια ξαφνική απώλεια εμπιστοσύνης αγοράς, η οποία απεικονίστηκε στις κύριες εκροές. Από τις 23 Ιουλίου 1998 και εξής, το Δ.Ν.Τ προβαίνει σε πιστώσεις ύψους 35 δισεκ.

δολαρίων στην Ινδονησία, τη Νότια Κορέα και την Ταϊλάνδη, για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης στη Νοτιοανατολική Ασία. Σε πίστωση 20,4 δισεκ. δολαρίων προβαίνει και στη Ρωσία, για την υποστήριξη του οικονομικού προγράμματος σταθεροποίησης και διαρθρωτικών αλλαγών του 1998, μετά την κατάρρευση των χρηματοοικονομικών της αγορών.

- Το Νοέμβριο του 2000, το Εκτελεστικό Συμβούλιο του Δ.Ν.Τ ολοκλήρωσε μια σημαντική αναθεώρηση των χρηματοδοτικών διευκολύνσεων του Δ.Ν.Τ, για να αξιολογήσει εάν οι τρόποι με τους οποίους η χρηματοδοτική συνδρομή του Ταμείου που παρέχεται στα μέλη, χρειάστηκαν τροποποίηση. Η προσπάθεια αυτή, παρήγαγε μια σημαντική βελτίωση, μέσω της αποβολής τεσσάρων πολιτικών χρηματοδότησης. Το 2000, το Δ.Ν.Τ πρόσφερε βοήθεια 501 εκατομμυρίων δολαρίων (150 δισεκ. 300 εκ. δρχ.) στην Τουρκία για την αντιμετώπιση των συνεπειών του σεισμού, προκειμένου να υποστηρίξει τις προσπάθειες της κυβέρνησης, μετά τον καταστροφικό σεισμό. Μάλιστα, το οικονομικό αυτό πακέτο έρχεται να προστεθεί στη θετική ανταπόκριση της διεθνούς κοινότητας.
- Στις 30 Ιουνίου 2000, το Δ.Ν.Τ ενέκρινε την Τρίτη ετήσια συμφωνία για την Αλβανία, στα πλαίσια της «Διευκόλυνσης Μείωσης της Φτώχειας και Ανάπτυξης», ύψους 15,7 εκατ. δολαρίων. Η έγκριση περιελάμβανε και επέκταση της περιόδου ισχύος μέχρι τις 31 Ιουλίου 2001 από την αρχική ημερομηνία λήξης της 12^{ης} Μαΐου 2001.¹

¹ <http://www.ethniki.gr/publications/fiash/update/2gr.htm,25/5/2003,18:00pm>

3.2.6 ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ

Το Δ.Ν.Τ καθιέρωσε το πολιτικό πρόγραμμά του το 1994, για να βοηθήσει τους φτωχούς στη φιλόξενη πόλη της Ουάσινγκτον D.C. Το πρόγραμμα υποστηρίζει το παιδί, τη νεολαία, τους ενήλικες, τα οικογενειακά, κοινοτικά και διεθνή προγράμματα, που επιτρέπουν στα άτομα να γίνουν αυτόνομα. Τα κεφάλαια του προγράμματος αυτού, είναι μόνο για ανθρωπιστικούς σκοπούς και είναι χωριστά από τις άλλες οικονομικές δραστηριότητες του Δ.Ν.Τ.

Το πολιτικό πρόγραμμα του Δ.Ν.Τ υποστηρίζει τις φιλανθρωπίες στην τοπική κοινότητα και τις αναπτυσσόμενες χώρες, μέσω των μετρητών επιχορηγήσεων και των δωρεών (κυρίως υπολογιστές και σχετικός εξοπλισμός). Επίσης, υποστηρίζει τον εθελοντισμό από το προσωπικό του Δ.Ν.Τ και από τις οικογένειές τους. Το πρόγραμμα: i) έχει συμβάλλει περί τα 3 εκατομμύρια δολάρια στις φιλανθρωπίες, που λειτουργούν για να μειώσουν την ένδεια στην Ουάσινγκτον και στις χώρες χαμηλού εισοδήματος, ii) έχει δωρίσει χιλιάδες από τους πλεονάζοντες υπολογιστές, εκτυπωτές και άλλους εξοπλισμούς στις φιλανθρωπικές και εκπαιδευτικές οργανώσεις, iii) έχει υποστηριγμένα έργα που συνεπάγονται περισσότερο από 2.000 ώρες εθελοντικής εργασίας από μια άτυπη ομάδα προσωπικού.¹ Επιτηρείται από τη συμβουλευτική επιτροπή του προγράμματος του Δ.Ν.Τ (CPAC). Το CPAC απαρτίζεται από 12 μέλη, τα περισσότερα από τα οποία είναι ενεργοί εθελοντές στην κοινότητα. Τα μέλη του CPAC αναθεωρούν όλα τα αιτήματα για τις οικονομικές και σε μετρητά δωρεές. Συχνά συναντώνται με τους αντιπροσώπους των φιλανθρωπιών, όπου ζητούν τις δωρεές και διευθύνουν τις επισκεπτόμενες περιοχές, όποτε είναι δυνατόν.

Οι παραλήπτες του πολιτικού προγράμματος για το οικονομικό έτος 2002-2003 παρατίθενται παρακάτω:

I. Ο φιλανθρωπικός χαρακτήρας του Δ.Ν.Τ μέσω δωρεών στην μητροπολιτική Ουάσινγκτον, DC:

Οι δωρεές αυτές καλύπτουν τις ανάγκες των οικογενειών χαμηλού εισοδήματος, συμπεριλαμβανομένων της εκπαίδευσης των μικρών παιδιών και τις υπηρεσίες

¹<http://www.imf.org/external/np/cpac/do.htm>,30/5/2003,15:15pm

υγειονομικής περίθαλψης, τροφίμων, στέγης, βασικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.¹

- *Η Ακαδημία της Ελπίδας (Academy of Hope) (\$10.000)*: Παρέχει εκπαιδευτικές υπηρεσίες στους ενήλικους χαμηλού εισοδήματος της D.C, κατάρτιση βασικής εκπαίδευσης υπολογιστών και την προετοιμασία για τις εξετάσεις απόκτησης πιστοποιητικών.

- *Ίδρυμα θαλάσσιων λιμένων της Αλεξάνδρειας (Alexandria Seaport Foundation) (\$8.500)*: Παρέχει προγράμματα οικοδόμησης βαρκών και γενική παροχή συμβουλών για την μειονεκτούσα νεολαία "κινδύνου" της D.C.

- *Ένωση αυτοβοήθειας των γυναικών της Ασίας (Asian Women's Self Help Association-ASHA) (\$7.500)*. Παρέχει την υποστήριξη και καθοδήγηση στις γυναίκες από τη Νότια Ασία, που είναι θύματα της βίας στο σπίτι, του χωρισμού και του διαζυγίου, για μια ζωή χωρίς φόβο.

- *Δίγλωσσο πολυπολιτισμικό κέντρο εκμάθησης Calvary (Calvary Bilingual Multicultural Center) (\$12.500)*: Παρέχει εκπαιδευτικές υπηρεσίες στα παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας, καθώς και στις οικογένειες με χαμηλό εισόδημα και άλλα κοινωνικά μειονεκτήματα.

- *Καταφύγιο γυναικών Calvary (Calvary Women's Shelter) (\$1.000)*: Προσφέρει υπηρεσίες κατοικίας και υποστήριξης στις άστεγες γυναίκες.

- *Η κύρια τράπεζα τροφίμων περιοχής (\$5.000)*: Ανακατανέμει τα τρόφιμα στον πεινασμένο πληθυσμό μέσω 700 προγραμμάτων σίτισης.

- *Capitol Hill Computer Corner (\$7.000)*: Προσφέρει στα παιδιά και τους ενήλικους πληροφορίες όσον αφορά την τεχνολογία.

¹<http://www.imf.org/external/np/cpac/grants.htm>,30/5/2003,15:00pm

- *Κοινοτική βοήθεια στην εκπαίδευση μουσικής (Community Help in Music Education-CHIME) (\$5.000)*: Κινητοποιεί τους κοινοτικούς πόρους για να προωθήσει και να παρέχει τη μουσική εκπαίδευση στους μαθητές των δημοσίων σχολείων, κατά τη διάρκεια του σχολείου και μετά από αυτό.
- *Πρόγραμμα κοινοτικών υπηρεσιών οικογενειακής ζωής (Community Family Life Services' Youth Services Program) (\$10.000)*: Παρέχει την υποστήριξη έκτακτης ανάγκης στους άστεγους, τους φτωχούς και τις οικογένειές τους.
- *The Fishing School (\$20.000)*: Παρέχει τα προγράμματα μετά από το σχολείο. Αυτά περιλαμβάνουν τη βοήθεια και παράδοση ιδιαίτερων μαθημάτων για εύρεση εργασίας, την κατάρτιση και υποστήριξη γονέων και τις δραστηριότητες αναψυχής, για τις οικογένειες χαμηλού εισοδήματος, στα βορειοανατολικά της D.C.
- *Λατινοαμερικάνικο Κέντρο Νεολαίας (Latin American Youth Center) (\$10.000)*: Παρέχει εκπαιδευτικές, ψυχαγωγικές και υποστηρίξεις υπηρεσίες, για τη νεολαία μειονότητας διαφορετικών υποβάθρων (Λατίνοι, αφρικανοί-αμερικανοί και άλλοι).
- *Formerly Christmas in April (\$5.000)*. Μη κερδοσκοπική, εθελοντική οργάνωση, που αφιερώνεται στην επισκευή και αποκατάσταση των σπιτιών, που ανήκουν στους ηλικιωμένους χαμηλού εισοδήματος και στα άτομα με ειδικές ανάγκες.
- *Τρίτης οδού εκκλησίας Θεού (Third Street Church of God) (\$8.000)*: Παρέχει τα γεύματα, τον ιματισμό, τις κοινωνικές υπηρεσίες και την κατάρτιση προετοιμασιών εργασίας στους άστεγους ενήλικους.
- *Nueva Vida (\$8.500)*: Παρέχει την υποστήριξη, την παροχή συμβουλών και τις δωρεάν μαστογραφίες, στις γυναίκες με καρκίνο.

• *Mary House (\$7.000)*: Παρέχει την προσωρινή κατοικία, τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες και την παροχή συμβουλών για τις άστεγες οικογένειες της D.C και για τις οικογένειες προσφύγων από τη Βοσνία και το Κόσοβο.

II. Ο φιλανθρωπικός χαρακτήρας του Δ.Ν.Τ μέσω δωρεών στις χώρες χαμηλού εισοδήματος:

Οι δωρεές αυτές, βοηθούν τις φτωχές οικογένειες των αναπτυσσόμενων χωρών, μέσω της εκπαίδευσης, της ιατρικής φροντίδας και των επιχειρηματικών δεξιοτήτων εργασίας.¹

• *Ένωση όλων των γυναικών της Βεγγάλης στην Ινδία (All Bengal Women's Union in India)(\$6.500)*: Πρόγραμμα εκπαιδευτικής και επαγγελματικής κατάρτισης για τα ορφανά κορίτσια (6-18 ετών) των οικογενειών χαμηλού εισοδήματος.

• *Βοήθεια στα παιδιά του Αφγανιστάν (\$8.500)*: Παρέχει ενδύματα, φαγητό και στέγη στους άστεγους και στα φτωχά παιδιά και εργάζεται για να επανοικοδομήσει το εκπαιδευτικό σύστημα του Αφγανιστάν.

• *Περίθαλψη των παιδιών του Τσερνομπίλ στην Ουκρανία (Children of Chernobyl Relief Fund in Ukraine) (\$6.500)*: Παρέχει φαρμακευτικά είδη και υγειονομική περίθαλψη, για να προστατεύσει και να σώσει τις ζωές των παιδιών, που είναι θύματα της καταστροφής του Τσερνομπίλ στην Ουκρανία.

• *Τροφή στον Πεινασμένο στις Φιλιππίνες (Feed the Hungry in Philippines) (\$6.500)*: Παρέχει τρόφιμα, εκπαίδευση και υγειονομικές υπηρεσίες στα ορφανά, στα παιδιά που ζουν στους δρόμους, τους ηλικιωμένους καθώς και τους ανθρώπους που αντιμετωπίζουν προβλήματα αναπηρίας στις Φιλιππίνες.

• *Digital Bridge for Rural Development in Uganda (\$3.000)*: Παρέχει υπολογιστές και εξάσκηση σ' αυτούς, στα σχολεία των αγροτικών περιοχών της Ουγκάντας.

¹<http://www.imf.org/external/np/cpac/grants.htm,30/5/2003,16:00pm>

- *Συνεταιρισμός Παγκόσμιας Εκπαίδευσης στην Γουατεμάλα, την Ινδία, την Κένυα, και την Τανζανία (Global Education Partnership in Guatemala, India, Kenya, and Tanzania) (\$10.000)*: Συμμετέχει στα έξοδα και παρέχει συμβουλές στην τοπική διεύθυνση της κοινότητας, για βελτίωση των σχολείων και των δεξιοτήτων εργασίας της νεολαίας.
- *Instituto Mundo Libre στο Περού (\$19.040)*: Απομακρύνει τα παιδιά από την εγκληματικότητα και τον εθισμό σε διάφορες ουσίες. Αυτό επιτυγχάνεται, μέσω της ανάπτυξης μιας σχέσης των εκπαιδευομένων με τους εκπαιδευτικούς, την παροχή συμβουλών, την εκπαίδευση και τη συμμετοχή στις υγιείς δραστηριότητες.
- *Διεθνής χειρισμός χαμόγελου (Operation Smile, International) (\$5.000)*: Παρέχει δωρεάν ιατρικές πλαστικές εγχειρίσεις στα φτωχά παιδιά.
- *Πετάλια για την πρόοδο (\$5.000)*: Επισκευάζει τα ποδήλατα στους εργαζομένους χαμηλού εισοδήματος, όπου η περιβαλλοντικά-υγιής μεταφορά είναι λιγοστή. Βοηθάει στη δημιουργία εγκαταστάσεων επισκευής ποδηλάτων, που χρησιμοποιούν οι τοπικοί πολίτες.
- *Βιβλία IOCD για τη διεθνή ανάπτυξη (\$2.000)*: Παρέχει βιβλία Πανεπιστημιακού επιπέδου, προκειμένου να υπερνικηθούν τα εμπόδια που εμφανίζονται στις προσπάθειες εκπαίδευσης και έρευνας από τους φαρμακοποιούς, στις αναπτυσσόμενες χώρες της Αφρικής.
- *Εκπαίδευση συνειδητοποίησης της υγείας των ανθρώπων και ένωση οικονομικής ανάπτυξης (PHEEDA) (\$5.000)*: Παράγεται εισόδημα που βοηθάει το επιμορφωτικό πρόγραμμα για τις γυναίκες αγρότισσες στην Ινδία.
- *Κέντρο Μέσων πληθυσμού (Population Media Center) (\$13.500)*: Συνεργάζεται με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και άλλες οργανώσεις στην Ασία και την Αφρική, με σκοπό να εκπαιδεύσει τους ανθρώπους για τα οφέλη του οικογενειακού προγραμματισμού και να προωθήσει την ισότητα γένους.

- *Υπηρεσία SIDA στη Σενεγάλη (\$5.100)*: Παροχή συμβουλών, ιατρικής φροντίδας και πνευματικής υποστήριξης σε εκείνους που ζουν με τον ιό του AIDS στη Σενεγάλη.
- *Δωρεά \$5.000* για παροχή ιατρικής φροντίδας, εκπαίδευσης και κοινωνικής και συναισθηματικής υποστήριξης στους φτωχούς ανθρώπους που ζουν με τον ιό του AIDS στην Ουγκάντα.
- *Δωρεά \$5.000* για παροχή διδασκαλίας και υποστήριξης στους σπουδαστές γυμνασίου στην Αιθιοπία, σε μια προσπάθεια να «αποβληθεί» ο ιός του AIDS και να ανακουφιστεί η ένδεια.
- *Πρόγραμμα Βιβλίων Εθελοντικών Υπηρεσιών Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank Volunteer Services Book Project) (\$10.000)*: Παρέχει βιβλία στα σχολεία των φτωχών χωρών και προσπαθεί να βελτιώσει το επίπεδο εκπαίδευσης, για την αντιμετώπιση της ένδειας.
- *Ταμείο για τον κολομβιανό μετατοπισμένο πληθυσμό (FCDP) (\$5.000)*: Παρέχει στους μετατοπισμένους πρόσφυγες, θύματα του κολομβιανού εμφύλιου πολέμου, τρόφιμα, στέγη και ιατρικές υπηρεσίες, βοηθώντας τους έτσι να γίνουν αυτόνομοι.
- *Δωρεά \$7.500* για παροχή ιατρικής υποστήριξης στα παιδιά του ορφανοτροφείου Hincesti στη Μολδαβία.
- *IPNA στην Αργεντινή (\$6.500)*: Παρέχει τις προληπτικές υπηρεσίες και την υγειονομική αγωγή, τη θεραπευτική βοήθεια και την κατάρτιση εκπαίδευσης και εργασίας, για τα φτωχά παιδιά και τη νεολαία με ειδικές ανάγκες.
- *Giona (\$5.000)*: Εκπαιδεύει τις οικογένειες της Γκάνα στην υγιεινή και στα αστικά δικαιώματα.

3.2.7 ΤΟ Δ.Ν.Τ. ΚΑΙ Η ΚΥΠΡΟΣ

Κάθε χρόνο, ένα κλιμάκιο του Δ.Ν.Τ επισκέπτεται την Κύπρο, όπου έρχεται σε συνάντηση με τους εκπροσώπους της κυβέρνησης των εργοδοτών και των συνδικάτων. Εκεί συντάσσουν ένα κείμενο, στο οποίο εκτιμούν την κατάσταση της οικονομίας και εισηγούνται μέτρα για αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Αυτό το οποίο έχει παρατηρηθεί σ' όλες τις εκθέσεις, είναι ότι οι εμπειρογνώμονες του Δ.Ν.Τ δε λαμβάνουν υπόψη τους τις συγκεκριμένες συνθήκες της κάθε χώρας και κάθε φορά εισηγούνται σχεδόν παρόμοια μέτρα. Η έκθεσή τους μπορεί να χαρακτηριστεί σαν μονόπλευρη, γιατί εκφράζει σχεδόν πλήρως τις θέσεις των εργοδοτικών οργανώσεων και αγνοεί παντελώς τις θέσεις των συνδικάτων. Πιο συγκεκριμένα, σ'όλες σχεδόν τις εκθέσεις, το κλιμάκιο του Δ.Ν.Τ εισηγείται συγκράτηση των απολαβών, μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος με περιορισμό της αναπτυξιακής πολιτικής, πλήρη ελευθεροποίηση της αγοράς κλπ.¹

3.2.8 ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ.

Η βελτιωμένη παροχή πληροφοριών στις αγορές και το ευρύτερο κοινό, είναι ένα κεντρικό στοιχείο της μεταρρύθμισης του διεθνούς οικονομικού συστήματος.

Η διαφάνεια εκ μέρους των χωρών-μελών του Δ.Ν.Τ, βοηθάει στην καλύτερη οικονομική επίδοση με διάφορους τρόπους. Η μεγαλύτερη ειλικρίνεια από τις χώρες-μέλη: α) ενθαρρύνει την καλύτερη ενημερωμένη ανάλυση των πολιτικών τους από το κοινό, β) ενισχύει την υπευθυνότητα των σχεδιαστών πολιτικής και την αξιοπιστία των πολιτικών και γ) ενημερώνει τις χρηματιστικές αγορές, έτσι ώστε να μπορούν να λειτουργήσουν κατά τρόπο πιο αποδοτικό. Από τα μέσα της δεκαετίας του '90, το Δ.Ν.Τ έχει αυξήσει απέραντα τον όγκο των πληροφοριών, που δημοσιεύει ιδιαίτερα στην ιστοσελίδα του.

Η υπευθυνότητα του Δ.Ν.Τ. στα κυβερνητικά μέλη του και στο ευρύτερο κοινό, έχει ενισχυθεί τα τελευταία χρόνια, μέσω των εξωτερικών αξιολογήσεων από τους εξωτερικούς εμπειρογνώμονες των πολιτικών και των δραστηριοτήτων του. Οι

¹<http://www1.cytanet.com.cy/peo/nomismatiko.html>, 30/05/2003, 16:30pm

δημοσιευμένες εξωτερικές αξιολογήσεις, περιλαμβάνουν τις αξιολογήσεις της ενισχυμένης δυνατότητας διαρθρωτικής προσαρμογής (που αντικαταστάθηκε το 1999 από τη δυνατότητα για την καταπολέμηση της φτώχειας και για την ανάπτυξη) και την επιτήρηση των οικονομικών των μελών της και των δραστηριοτήτων της οικονομικής έρευνας του Δ.Ν.Τ. Το 2001 καθιερώθηκε ένα ανεξάρτητο γραφείο αξιολόγησης.

Καθώς αυξάνεται η διαφάνεια του Δ.Ν.Τ, το Εκτελεστικό Συμβούλιο αναγνωρίζει έντονα την ανάγκη να διατηρηθεί ο ρόλος του Δ.Ν.Τ ως εμπιστευτικός σύμβουλος των μελών του, ο οποίος εξακολουθεί να είναι ένα ουσιαστικό μέρος του ρόλου του.¹

3.2.9 ΕΠΙΚΡΙΣΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ

Παρόλα αυτά τα υπέρ του Δ.Ν.Τ., το Ταμείο αυτό κατηγορείται ότι υποβάλλει σκληρούς όρους σε εκείνες τις χώρες που έχουν ανάγκη από δάνεια, ότι ελέγχεται από τις ΗΠΑ και άλλα πολλά. Τα τελευταία δέκα χρόνια, πραγματοποιήθηκε σταδιακή αλλαγή του ρόλου του. Αρχική αποστολή του ήταν, η συμβολή στη σωστή διαχείριση του νομισματικού συστήματος και των διεθνών πληρωμών. Βέβαια, από τα μέσα της δεκαετίας του '70 και ιδιαίτερα μετά το δεύτερο πετρελαϊκό σοκ, άρχισε να παραχωρεί δάνεια με όρους που ξεφεύγουν από τα πλαίσια της αρχικής αποστολής. Δεν αποσκοπούν πια αποκλειστικά στη ρύθμιση της διακύμανσης των συναλλαγματικών ισοτιμιών ή τη διευκόλυνση των εξωτερικών πληρωμών, αλλά συμπεριλαμβάνουν προγράμματα διαρθρωτικών αλλαγών της οικονομίας.

Το Δ.Ν.Τ επιβάλλει μέτρα λιτότητας σαν όρους για την παραχώρηση δανείων. Αυτά είναι: πάγωμα ή μείωση των μισθών, κατάργηση του τιμαριθμικού επιδόματος ή αφαίρεση από τον Δείκτη τιμών των επιπτώσεων των μεταβολών της ισοτιμίας του

¹<http://www.imf.org/external/pubs/ft/exrp/what.htm>,30/05/2003,17:00pm

νομίσματος των έμμεσων φόρων, των πετρελαιοειδών και των δημοσίων υπηρεσιών, ενθάρρυνση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας κλπ.

Εκεί όπου εφαρμόστηκαν οι “συνταγές” του Δ.Ν.Τ, δημιουργήθηκαν πρωτοφανείς αναταραχές με συγκρούσεις και θύματα. Γνωστή είναι μαζική διαδήλωση ενάντια στο Δ.Ν.Τ στην Πράγα τον Σεπτέμβριο του 2000, καθώς και η εξέγερση των Ινδιάνων του Εκουαδόρ τον Ιανουάριο-Φεβρουάριο του 2001.

Το 1984 στη διάσκεψη των 13 αφρικανικών κρατών-μελών, ο τότε υπουργός οικονομικών Ζακ Ντελόρ δήλωνε επιγραμματικά ότι τα δρακόντεια μέτρα, που απαιτεί από τις αφρικάνικες χώρες του Δ.Ν.Τ, για να τους προσφέρει τη βοήθειά του, μπορούν να οδηγήσουν “στην κοινωνική και οικονομική αποσταθεροποίησή τους”. Ανάλογες δηλώσεις έγιναν και γίνονται μέχρι σήμερα σε όλες τις ηπείρους, από προσωπικότητες που δεν έχουν τίποτα το επαναστατικό. Για πρώτη φορά στην ιστορία, στους τοίχους των φτωχογειτονιών των μεγαλουπόλεων της Αφρικής και της λατινικής Αμερικής, μπορεί κανείς να διαβάσει συνθήματα, όχι κατά κάποιου δικτάτορα ή του ιμπεριαλισμού, αλλά κατά του μέχρι πριν λίγο “απρόσωπου” Δ.Ν.Τ. Όπως παραδέχονται και οι ίδιοι οι διευθύνοντες του Δ.Ν.Τ, η εφαρμογή των οικονομικών “συνταγών” τους έχει βυθίσει τις λατινοαμερικάνικες οικονομίες σε ύφεση, προκαλώντας μια καλπάζουσα επιδείνωση του ήδη χαμηλότατου βιοτικού επιπέδου των πληθυσμών τους.

Πιο πρόσφατα, το 1997 και 1998, με την ασιατική κρίση και την χρηματοοικονομική κατάρρευση της Ρωσίας, το Δ.Ν.Τ βρέθηκε και πάλι στο επίκεντρο της κριτικής. Η στρατηγική των παρεμβάσεών του και οι όροι που επιβάλλει στις χώρες που βρίσκονται σε κρίση για να τις χρηματοδοτήσει, δέχονται δριμύτατες επικρίσεις από πολλές πλευρές.

Στην εφημερίδα “Χαραυγή” έχουν δημοσιευτεί εκπληκτικές δηλώσεις του πρώην Προέδρου της Παγκόσμιας Τράπεζας Τζόσεφ Στίγκλιτς, στις οποίες εκφράζεται με έντονο τρόπο ενάντια στους μηχανισμούς του Δ.Ν.Τ. «Σε κάθε άρρωστο κράτος που έφτανε στο κεφαλόσκαλό του ζητώντας οικονομική βοήθεια, το Δ.Ν.Τ έδινε την ίδια συνταγή...» λέει ο κ. Στίγκλιτς. Ο ίδιος πίστευε ότι τα επιβαλλόμενα μέτρα λιτότητας από το Δ.Ν.Τ δεν είχαν θετικό αποτέλεσμα. Αντίθετα, οι χώρες της Ανατολικής Ασίας θα βυθίζονταν σε βαθιά οικονομική κρίση, από την οποία πολύ δύσκολα θα μπορούσαν να εξέλθουν. Εδώ και δύο δεκαετίες, συνεχίζει ο κορυφαίος οικονομολόγος, το Δ.Ν.Τ έχει

συγκεντρώσει στα χέρια του τέτοια δύναμη, που κανείς άλλος Οργανισμός στον κόσμο δεν έχει. Για να βοηθήσει οικονομικά μια χώρα φτωχή, επιβάλλει σ' αυτήν μια "πολιτική δομικών αναπροσαρμογών", όπως την ονομάζει στο καταστατικό του. Η κεντρική ιδέα της πολιτικής είναι μια και μοναδική: *«Να ανοίξουν τις εργατικές αγορές και τις πλουτοπαραγωγικές πηγές των φτωχών κρατών στις πλούσιες πολυεθνικές εταιρίες, να συρρικνώσουν το μέγεθος και τον ρόλο των τοπικών κυβερνήσεων, να αφήσουν στις δυνάμεις τις αγορές την κατανομή των αποθεμάτων και των υπηρεσιών και τελικά να ενσωματώσουν τις μικρές χώρες στην Παγκόσμια Οικονομία».*

Τη δυσμενή αυτή κατάσταση και την έντονη κριτική, έρχεται να αντιμετωπίσει ο νέος γενικός διευθυντής του Δ.Ν.Τ, ο Γερμανός Χερστ Κέλερ. Στις 30-03-2000 σε βραζιλιάνικη εφημερίδα, παραχώρησε μια συνέντευξη, στην οποία τόνισε την ανάγκη να αυξηθεί ο ρόλος και η συμμετοχή των αναπτυσσόμενων χωρών στις αποφάσεις, καθώς και την αντίθεσή του απέναντι στα αμερικανικά σχέδια συρρίκνωσης του Δ.Ν.Τ. Αθροιστικά η ποσόστωση (πόρων και ψήφων) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτή των ΗΠΑ. Αυτό σημαίνει ότι η Ε.Ε θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο και να αλλάξει τις πολιτικές που οδηγούν τον τρίτο κόσμο στην πείνα και την εξαθλίωση.¹

¹<http://www1.cytanet.com.cy/peo/nomismatiko.html>, 30/05/2003, 18:00pm

Β' ΜΕΡΟΣ

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Παγκόσμια Τράπεζα (Π.Τ.), γνωστή ως Διεθνής Τράπεζα, αλλά και ως Διεθνής Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη, ιδρύθηκε στις 27 Δεκεμβρίου 1945 στην Ουάσινγκτον. Άρχισε να λειτουργεί όμως στις 25 Ιουνίου 1946. Η σύμβαση με την οποία πραγματοποιήθηκε η ίδρυσή της, υπογράφηκε από 28 κράτη.¹ Η σύλληψη της ιδέας έγινε κατά τη Συνδιάσκεψη του Μπρέτον Γούντς, τον Ιούλιο του 1944, όπου οι αντιπρόσωποι 44 χωρών, συναντήθηκαν για να προγραμματίσουν τη διεθνή συνεργασία μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, σε θέματα οικονομικά και χρηματοδοτικά. Σ'αυτή μέρος είχε πάρει και η Ελλάδα, αντιπρόσωπος της οποίας ήταν ο καθηγητής Κυριάκος Βαρβαρέσος.² Σήμερα η Παγκόσμια Τράπεζα, αποτελείται από 184 χώρες-μέλη, μεταξύ των οποίων είναι και η Ελλάδα. Σημαντικό να αναφερθεί είναι, ότι για να γίνει κάποια χώρα μέλος της Π.Τ., θα πρέπει να γίνει προηγουμένως μέλος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Η Παγκόσμια Τράπεζα, ενώ στην αρχή έδινε σημασία σε δραστηριότητες που σχετίζονταν με την ανασυγκρότηση των χωρών της Δυτικής Ευρώπης, οι οποίες είχαν καταστραφεί μετά τον πόλεμο, μετά το 1948 το ενδιαφέρον της στράφηκε στην χρηματοδότηση της οικονομικής ανάπτυξης. Θα μπορούσε να την αποκαλέσει κανείς όχι μια τράπεζα, αλλά μια ειδικευμένη αντιπροσωπεία. Οι χώρες από τις οποίες αποτελείται, είναι από κοινού αρμόδιες για το πώς χρηματοδοτείται η τράπεζα και πώς ξοδεύονται τα χρήματά της.

Το «ίδρυμα» της Παγκόσμιας Τράπεζας, υποστηρίζει τις προσπάθειες των κυβερνήσεων των αναπτυσσόμενων χωρών, ώστε να χτίσουν σχολεία, κέντρα υγείας, να παρέχουν ύδρευση και ηλεκτρική ενέργεια, να παλέψουν την ασθένεια και να

¹ *Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα*, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, Τόμος 21^{ος}, 1986-1996, σ.33

² Α.Α.Φατούρος, *Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου*, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις 1997-1998, Εκδόσεις Σάκκουλα, 1998, σ.51

προστατέψουν το περιβάλλον. Το 2002 η Π.Τ. παρείχε 19,5 δισεκατομμύρια δολάρια και εργάστηκε σε περισσότερες από 100 αναπτυσσόμενες χώρες, φέρνοντας τη χρηματοδότηση και την τεχνική πείρα, ώστε να μειωθεί η ένδεια.¹

Τις πρώτες φάσεις της ιστορίας της Π.Τ., σημάδεψαν οι προσωπικότητες 2 προέδρων, οι οποίοι είχαν την προεδρία για πάνω από 12 χρόνια ο καθένας. Ο Eugene Black και ο Robert S. McNamara. Ο αντιπρόεδρος της Π.Τ., είχε πει: «Το όραμά μας πρόκειται να κεντρίσει την επανάσταση γνώσης στις αναπτυσσόμενες χώρες, για να είναι ένας σφαιρικός καταλύτης για τη δημιουργία, τη διανομή και την εφαρμογή της γνώσης, απαραίτητης για τη μείωση της ένδειας και την ανάπτυξη της οικονομίας.

Η Παγκόσμια Τράπεζα:

Α)Χτίζει την ικανότητα για ανάπτυξη, παρέχοντας προγράμματα εκμάθησης όσον αφορά την οικονομική διαχείριση, τη μείωση της ένδειας, την ανθρώπινη ανάπτυξη κ.α.

Β)Φτάνει στους σχεδιαστές πολιτικής, τους ακαδημαϊκούς και τους επαγγελματίες της ανάπτυξης σε κάθε γωνιά του κόσμου. Περνώντας τα χρόνια έχει διευρύνει την προσιότητά της, για να περιλάβει τους δημοσιογράφους, τους δασκάλους, τους σπουδαστές και τους αστικούς ηγέτες.

Γ)Βοηθά τους πελάτες να εφαρμόσουν τη γνώση στις προκλήσεις ανάπτυξης, από χώρα σε χώρα. Μέσω των σειρών μαθημάτων, οι γνώσεις και η βοήθεια από ειδήμονες φτάνουν στους αρχάριους σε όλο τον κόσμο, αναπτύσσοντας την ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ χωρών.

Δ)Πρωθεί την εκμάθηση μέσω της τηλεδιάσκεψης. Ο Ιστός στις πρώτες γραμμές. Η Π.Τ. και όλοι οι συνεργάτες της, χρησιμοποιούν τον Ιστό και γενικότερα την τεχνολογία, για να ληφθεί η γνώση σε όλο τον κόσμο.

Ε)Βασίζεται στη συνεργασία. Το 20% του προϋπολογισμού της, καλύπτεται από γενναιόδωρες συνεισφορές των χρηματοδοτικών της συνεργατών.²

¹ <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/0,,contentMDK...,18/7/2003,16:00pm>

² <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/WBI/0,,contentMDK:20097853~men...,18/7/2003,16:10pm>

Γενικά:

- 500-600 προγράμματα εκμάθησης παρέχει η τράπεζα στους πελάτες της ετησίως
- 48.000 συμμετέχοντες πελάτες σε πάνω από 150 χώρες
- εργασίες στα πλαίσια επίσημων συμφωνιών συνεργασίας, με περισσότερες από 115 οργανώσεις και ανεπίσημα με περίπου 250 χώρες
- περίπου 200 υποτροφίες απονέμονται ετησίως, στα πλαίσια του διαβαθμισμένου προγράμματος υποτροφιών
- πάνω από 100 οικότροφοι «στρατολογούνται» ετησίως¹

Στο Β΄ μέρος θα εξεταστούν διαδοχικά, το κεφάλαιο 1, η οργάνωση της Π.Τ. και το κεφάλαιο 2, οι λειτουργίες της Π.Τ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ Π.Τ.

1.1 ΟΙ «ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΑΡΧΕΣ» ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Το κείμενο των «κατευθυντήριων αρχών», δεν είναι δεσμευτικό και διακρίνεται για το πνεύμα προάσπισης της εθνικής κυριαρχίας των κρατών. Γενικότερα, κάνει κάποιες παρατηρήσεις και συστάσεις:

- ⇒ Η πολιτική ενθάρρυνσης των επενδύσεων, είναι κάτι που υπαγορεύεται από το συμφέρον του κάθε κράτους, απλουστεύοντας τις σχετικές διαδικασίες.
- ⇒ Το κράτος συνεχίζει να έχει το δικαίωμά του, να ρυθμίζει τους όρους εισδοχής των ξένων επενδύσεων.
- ⇒ Το κράτος μπορεί να διασφαλίσει αποκλειστικά για τους υπηκόους του, την διενέργεια ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων, αποκλείοντας ξένους επενδυτές και τις επενδύσεις αυτών. Και όλα αυτά μέσω της θέσπισης της πολιτικής ελευθερίας εισδοχής των αλλοδαπών.
- ⇒ Συνίσταται το κράτος να μην επιβάλλει στους ξένους επενδυτές και στις επενδύσεις

¹ <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/WBI/0,,contentMDK:20097853~men...,21/7/2003,17:00pm>

αυτών, υποχρεώσεις κατά την εισδοχή, οι οποίες θα επιβαρύνουν τους όρους σωστής εκμετάλλευσης.

Οι κατευθυντήριες αρχές, προτείνουν λύσεις συμβιβαστικές. Δεν προβλέπεται η άρση των επενδύσεων, αλλά αντιθέτως συστήνεται στα κράτη να εγκρίνουν τον επαναπατρισμό.

Επίσης οι «κατευθυντήριες αρχές» προβλέπουν:

- Την εφαρμογή της αρχής της δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης των ξένων επενδύσεων, καθώς και τη μη διάκριση των αλλοδαπών.
- Την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και των κεφαλαίων.
- Την προστασία των επενδύσεων σε περίπτωση π.χ. απαλλοτρίωσης.¹

1.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Οι στόχοι της Παγκόσμιας Τράπεζας είναι:

- (1) Ξερίζωμα της ένδειας και της πείνας.
- (2) Να επιτυγχανθεί η καθολική πρωτοβάθμια εκπαίδευση.
Δεδομένου ότι η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης άρχισε το 1963, η Παγκόσμια Τράπεζα, έχει παράσχει άνω των 31 δισεκατομμυρίων δολαρίων στα δάνεια.
- (3) Να προωθηθεί η ισότητα του γένους και να δοθεί εξουσιοδότηση στις γυναίκες.
- (4) Να μειωθεί η θνησιμότητα των παιδιών.
- (5) Να βελτιωθεί η μητρική υγεία.

¹Κ. Τσουντας, *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*, Διδακτικές Σημειώσεις ΤΕΙ-Κ, Καλαμάτα, Φεβρουάριος 2003, σ.69- Κ. Τσουντας, Β. Πανάγου, Θ. Παπαηλίας, *Οικονομική Παγκοσμιοποίηση και Ανάπτυξη: Η Δημόσια Βοήθεια ως μέσο καταπολέμησης της Υπανάπτυξης*, Επιθεώρηση Οικονομικών Επιστημών, Τεύχος 4, 2003, σσ. 165-191

- (6) Να υπάρξει αγώνας ενάντια στο HIV/AIDS, στην ελονοσία και σε άλλες ασθένειες. Κάθε μέρα, περισσότεροι από 14.000 άνθρωποι μολύνονται από τον ιό του HIV, οι μισοί από τους οποίους είναι μεταξύ 15 και 24 χρονών.
- (7) Να εξασφαλιστεί περιβαλλοντική ικανότητα υποστήριξης και να ενσωματωθούν στις διάφορες ενέργειες, οι αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.
- (8) Να αναπτυχθεί μια σφαιρική συνεργασία για την ανάπτυξη. Αυτό σημαίνει να δημιουργηθούν αμερόληπτες και προβλέψιμες εμπορικές συναλλαγές, να καλυφθούν οι ειδικές ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών, να υπάρξει διαπραγμάτευση για τα χρέη αυτών μέσω εθνικών και διεθνών μέτρων, με σκοπό το χρέος να γίνει μακροπρόθεσμο και τέλος σε συνεργασία με τις αναπτυσσόμενες χώρες, να αναπτυχθούν στρατηγικές για την παραγωγική εργασία της νεολαίας, με τις φαρμακοβιομηχανίες, για να υπάρξει παροχή ουσιαστικών φαρμάκων σε αυτές και σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, να μπορούν να χρησιμοποιήσουν, οι αναπτυσσόμενες χώρες, την ενημέρωση, την επικοινωνία, τις νέες τεχνολογίες γενικότερα.¹

Οι παραπάνω στόχοι, στρέφουν την παγκόσμια κοινότητα στην επίτευξη μιας βελτιωμένης ζωής των ανθρώπων, στις αναπτυσσόμενες χώρες. Καθορίζουν κριτήρια μέτρησης αποτελεσμάτων για τις αναπτυσσόμενες χώρες, για τις πλούσιες χώρες καθώς και τα ιδρύματα, που βοηθούν στην χρηματοδότηση προγραμμάτων ανάπτυξης και που βοηθούν να εφαρμοστούν ανάλογα. Οι 7 πρώτοι στόχοι, τείνουν στη μείωση της ένδειας σε όλες τις μορφές της. Ο 8^{ος} στόχος είναι κάτι σαν το μέσο, για να πραγματοποιηθούν οι προηγούμενοι 7. Για τις φτωχότερες χώρες, πολλοί από τους

¹ http://sima-ext.worldbank.org/mdg/About_the_goals.htm

παραπάνω στόχους, δεν φαίνονται να είναι προσιτοί, όμως με συνεργασία και αλληλοβοήθεια όλα μπορούν να γίνουν.

1.3 ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Τα όργανα της Παγκόσμιας Τράπεζας είναι, το **Συμβούλιο Διοικητών**, το **Εκτελεστικό Συμβούλιο**, που αποτελείται από τους εκτελεστικούς διευθυντές, ο **Πρόεδρος** και η **Γραμματεία**, που αποκαλείται Διεύθυνση ή Διοίκηση.

Το **Συμβούλιο Διοικητών** είναι τυπικά, το ανώτατο όργανο. Στο Συμβούλιο αυτό, μετέχουν όλα τα κράτη-μέλη, το καθένα μ'έναν εκπρόσωπο και τον αντικαταστάτη του. Κάθε χώρα εκπροσωπείται, όχι από τον Υπουργό Εξωτερικών, αλλά από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας ή Οικονομικών, τον Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας ή άλλον αντίστοιχο οικονομικό αξιωματούχο.¹ Το Συμβούλιο συνέρχεται μία φορά το χρόνο. Έχει την δυνατότητα να εκχωρήσει πολλές από τις εξουσίες του στο Εκτελεστικό Συμβούλιο, αλλά διατηρεί και κάποιες αποκλειστικές εξουσίες, όπως για παράδειγμα, εισδοχή μέλους και τις λήψεις των τελικών ερμηνευτικών αποφάσεων.

Το **Εκτελεστικό Συμβούλιο** (δηλαδή οι εκτελεστικοί διευθυντές), είναι αυτό που διευθύνει την Παγκόσμια Τράπεζα. Είναι υπεύθυνο για την διεξαγωγή των γενικών εργασιών της Τράπεζας και ασκεί τις εξουσίες που του μεταβιβάζει το Συμβούλιο των Διοικητών. Οι εκτελεστικοί διευθυντές είναι 26. Πέντε από αυτούς, διορίζονται από τους κύριους μετόχους (ΗΠΑ, Δυτική Γερμανία, Ιαπωνία, Ηνωμένο Βασίλειο και Γαλλία), ενώ οι άλλοι από τους Διοικητές που εκπροσωπούν τους λοιπούς μετόχους.² Τρεις μόνο εκτελεστικοί διευθυντές εκλέγονται από μία μόνο χώρα (από Κίνα, Ρωσία και Σαουδική Αραβία) την οποία και εκπροσωπούν, οι άλλοι 18 εκλέγονται και εκπροσωπούν περισσότερες χώρες. Την Ελλάδα αντιπροσωπεύει ο Ιταλός εκτελεστικός διευθυντής. Οι εκτελεστικοί διευθυντές δεν είναι διεθνείς υπάλληλοι, εκπροσωπούν και εκτελούν τις οδηγίες των κυβερνήσεών τους, γεγονός που ισχύει για εκείνους που διορίζονται ή εκλέγονται από μία μόνο κυβέρνηση.

¹ Α.Α.Φατούρος, *Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου*, ό.π., σ.58

² Α.Α.Φατούρος, *Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου*, ό.π., σ.59

Στα πλαίσια του εκτελεστικού Συμβουλίου, λειτουργούν κάποιες μόνιμες και προσωρινές επιτροπές, αποτελούμενες από εκτελεστικούς διευθυντές. Για παράδειγμα, η Οργανωτική Επιτροπή, η οποία ορίζει το πρόγραμμα εργασιών των οργάνων της Παγκόσμιας Τράπεζας και η Κοινή Επιτροπή Διευθυντών Τράπεζας και Ταμείου, η οποία ασχολείται με τις αποδοχές του προσωπικού. Ιδιαίτερη σημασία, έχει η Επιτροπή Ανάπτυξης, που είναι κοινό αρμόδιο όργανο των Συμβουλίων των Διοικητών της Τράπεζας και του Ταμείου και αποτελείται από 22 διοικητές. Είναι όργανο μελέτης και επεξεργασίας προτάσεων και παίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής της Τράπεζας.

Ο **Πρόεδρος** είναι το τρίτο κύριο όργανο και μετά η **Γραμματεία**. Σύμφωνα με μια «συμφωνία κυριών», που έγινε στην πρώτη σύνοδο του Συμβουλίου Διοικητών, ο Πρόεδρος είναι πολίτης των ΗΠΑ. Συνήθως ο Πρόεδρος διορίζεται για μια πενταετία. Σχεδόν όλοι οι Διοικητές της Τράπεζας ήταν διοικητές τραπεζών.

1.4 ΠΩΣ ΔΡΑ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η κύρια δραστηριότητα της Παγκόσμιας Τράπεζας, συνίσταται στο να δανείζει και να δανείζεται.¹ Τα κεφάλαια που δίνουν οι χώρες-μέλη, έχουν σκοπό να καλύπτουν τις οφειλές της Τράπεζας, δίνοντας την εγγύηση στους δανειστές της, ότι αυτά τα χρήματα θα χρησιμοποιηθούν για να καλύψουν τις τυχόν οφειλές της. Η Τράπεζα τα χρήματα που δανείζει, τα έχει προηγουμένως αποκτήσει πουλώντας τις ομολογίες της στις αγορές κεφαλαίων. Με αυτό τον τρόπο μπορεί και πολλαπλασιάζει τους πόρους της.

Μετά απ'αυτό καταλαβαίνει κανείς, ότι η Τράπεζα έχει κάποιο βαθμό ανεξαρτησίας, έναντι των κυβερνήσεων των κρατών-μελών, λόγω του ότι δεν χρειάζεται

¹ Α.Α.Φατούρος, *Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου*, ό.π., σ.63

να ζητάει πόρους, όποτε έχει ανάγκη, από τις κυβερνήσεις. Η Τράπεζα εκτός του ότι μπορεί να δανείζει και να δανείζεται, μπορεί και να εγγυάται δάνεια που χορηγούν άλλοι. Μετά το 1995, η Παγκόσμια Τράπεζα άρχισε να εγγυάται δάνεια από διάφορες πηγές, κυρίως για τη χρηματοδότηση μεγάλων έργων υποδομής.

Όπως θα έκανε και κάθε άλλη μεγάλη τράπεζα, έτσι και η Π.Τ. δίνει μεγάλη σημασία στην παρουσία της στη διεθνή αγορά κεφαλαίου και στο να μεγιστοποιεί τη δυνατότητα δανεισμού της με χαμηλό κόστος και με μεγάλη ευελιξία. Επιλέγει τον τόπο και το χρόνο για να κάνει την κίνησή της.

1.4.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Από την ιδρυτική συνθήκη της Παγκόσμιας Τράπεζας, προβλέπεται μια σειρά από βασικές αρχές, προϋποθέσεις και όρους για τη χορήγηση δανείων. Οι όροι αυτοί είναι δεσμευτικοί (τυπικά και ουσιαστικά), άλλοι είναι σαφείς και άλλοι γενικοί, γεγονός που επιφέρει πολλαπλές ερμηνείες. Η Τράπεζα έχει επιδείξει μεγάλη ικανότητα στο να μεταβάλλει την ερμηνεία των όρων ή των αρχών αυτών, ανάλογα με τις συνθήκες που υπάρχουν για νά'χει το καλύτερο αποτέλεσμα. Οι βασικές αρχές της είναι:

- ☛ Να δανείζει μόνο σε κυβερνήσεις ή σε επιχειρήσεις, που για αυτές εγγυάται η κυβέρνηση της οποίας το έδαφος θα γίνει το έργο.
- ☛ Να δανείζει με σύνεση και μόνο σε αξιόχρεους οφειλέτες. Θα πρέπει να προσέξει, αν ο δανειζόμενος μπορεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από το δάνειο και να λάβει υπόψιν της το συμφέρον και του δανειζόμενου και των άλλων μελών.
- ☛ Να είναι αμερόληπτη και να χρησιμοποιεί οικονομικά και μόνο κριτήρια. Δεν επηρεάζεται από πολιτικούς παράγοντες, καθώς και δεν παρεμβαίνει στην πολιτική των κρατών-μελών.
- ☛ Να μην συναγωνίζεται ιδιωτικές τράπεζες και χρηματοδότες. Για να χορηγήσει η Π.Τ. ένα δάνειο, θα πρέπει να πεισθεί με τις συνθήκες που περιβάλλουν την χρηματαγορά, ότι ο

δανειζόμενος δε θα μπορούσε να βρει δάνειο με όρους που η Τράπεζα θα τους έβρισκε λογικούς.

- ↳ Να χρηματοδοτεί συγκεκριμένα «ειδικά έργα» ή «ειδικά προγράμματα». Τα δανειά της δεν μπορούν να έχουν γενικούς σκοπούς. Αν και με την πάροδο του χρόνου, η προϋπόθεση αυτή έχασε τη βαρύτητά της.
- ↳ Τα δάνεια της Τράπεζας, δεν είναι σε καμιά περίπτωση, δεσμευμένα ως προς την χώρα στην οποία μπορούν να δαπανηθούν. Έτσι δεν μειώνεται η πραγματική αξία βοήθειας για το κράτος που τη χρειάζεται.
- ↳ Τέλος, η Τράπεζα ασκεί αυστηρό έλεγχο στη χρησιμοποίηση του δανείου. Η Τράπεζα από τη μεριά της, φροντίζει ώστε τα χρήματα να χρησιμοποιηθούν για το σκοπό που δόθηκε το δάνειο και δεν δίνει όλο το δάνειο με τη μία, αλλά ανοίγει λογαριασμό και επιτρέπει αναλήψεις όταν χρειάζεται.¹

¹ Α.Α.Φατούρος, *Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου*, ό.π., σ.64

1.5 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΨΗΦΩΝ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

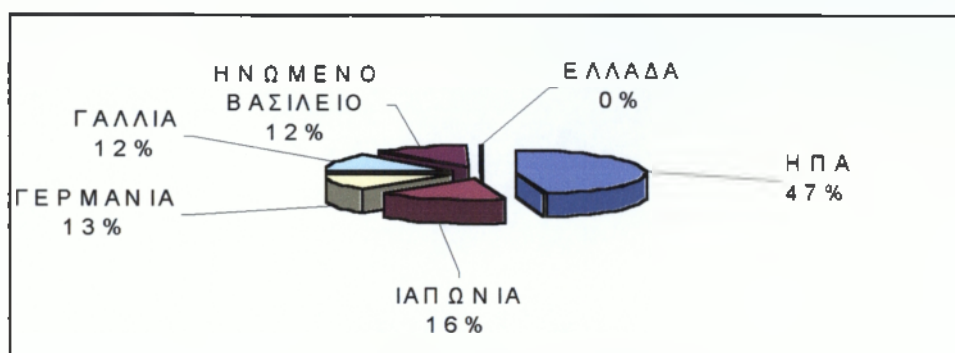
«Η Τράπεζα είναι οργανωμένη με βάση το πρότυπο μιας ανώνυμης εταιρείας. Τα κράτη-μέλη μετέχουν στο κεφάλαιό της, με διαφορετικό αριθμό μετοχών και διαφορετικό ποσοστό συμμετοχής. Ο αριθμός ψήφων που διαθέτει κάθε κράτος εξαρτάται από το ποσοστό κεφαλαίου που αντιπροσωπεύουν οι μετοχές του».¹

Το κεφάλαιο της Παγκόσμιας Τράπεζας διακρίνεται σε εγκεκριμένο, εγγεγραμμένο και πληρωμένο. Το εγκεκριμένο κεφάλαιο είναι, το ανώτατο όριο που μπορεί να φτάσει το κεφάλαιο της Τράπεζας. Για την αύξησή του, απαιτείται ειδική απόφαση. Το σύνολο του εγκεκριμένου κεφαλαίου είναι εγγεγραμμένο, δηλαδή έχει καλυφθεί από τους μετόχους, για το σκοπό εγγύησης των δανείων της Τράπεζας. Το εγγεγραμμένο κεφάλαιο είναι περίπου 182,5\$ δισεκατομμύρια. Από αυτά τα 11\$ δις, είναι το πληρωμένο κεφάλαιο, ενώ τα υπόλοιπα βρίσκονται σε κλήση για όταν τα χρειαστεί η Τράπεζα.

Όσον αφορά τις μετοχές, η κατανομή των μετοχών στα κράτη-μέλη έχει μεγάλη σημασία, επειδή σε αυτή στηρίζεται η κατανομή των ψήφων. Κάθε κράτος-μέλος έχει 250 βασικές ψήφους, στις οποίες προστίθεται ανά μία ψήφος για κάθε μετοχή. Λόγω της εισδοχής νέων μελών στην Τράπεζα, έγιναν αυξήσεις του εγκεκριμένου και εγγεγραμμένου κεφαλαίου. Άμεση συνέπεια αυτών, ήταν οι μεταβολές στα ποσοστά που αντιπροσωπεύουν οι μετοχές και οι ψήφοι κάθε μέλους.

¹Α.Α.Φατούρος, *Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου*, ό.π., σ.56

Οι 5 κύριοι μέτοχοι είναι, οι ΗΠΑ με 17,03%, η Ιαπωνία με 6,04%, η Γερμανία με 4,67%, η Γαλλία με 4,47% και το Ηνωμένο Βασίλειο με 4,47%. Η Ελλάδα έχει 0,12%, το χαμηλότερο ποσοστό ψήφων από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΟΣΑ.(βλ. Πίτα 3)

ΠΙΤΑ 3: ΜΕΤΟΧΕΣ ΚΑΙ ΨΗΦΟΙ
ΠΗΓΗ: INTERNET

1.6 ΤΑ 5 ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Η βασική δομή της Τράπεζας, έχει μείνει αμετάβλητη απ'όταν ιδρύθηκε. Μια αιτία αυτής της σταθερότητας είναι, ότι ανέπτυξε μια μέθοδο αντιμετώπισης πολιτικών πιέσεων, δηλαδή αντί να προχωρήσει σε μεταβολές η Τράπεζα, σαν πρωτοστάτης, ίδρυσε νέους φορείς ενταγμένους στα ευρύτερα πλαίσια της και υπό τον έλεγχό της. Έτσι η Π.Τ. αποτελείται από 5 σχετικά ιδρύματα, που όλα είναι κυρίως από χώρες που φέρουν την τελευταία δύναμη λήψης αποφάσεων. Κάθε ίδρυμα διαδραματίζει έναν ευδιάκριτο ρόλο στην αποστολή του, για να παλέψει την ένδεια και να βελτιώσει το βιοτικό επίπεδο για τους ανθρώπους στις αναπτυσσόμενες χώρες. Τα 2 θυγατρικά ιδρύματά της είναι ο Διεθνής Οργανισμός Ανάπτυξης (IDA) και η Διεθνής Εταιρεία Χρηματοδότησης (IFC).

Διεθνής Οργανισμός Ανάπτυξης (IDA): Καθιερώθηκε το 1960 και έχει 162 μέλη. Αναπτύχθηκε λόγω του αιτήματος για τη δημιουργία ενός χρηματοδοτικού οργανισμού, που από τη μια μεριά θα παρείχε πιστώσεις υπό προνομιακούς όρους (η

προθεσμία αποπληρωμής είναι 50 χρόνια και η εξόφληση του δανείου αρχίζει μετά από μία “περίοδο χάριτος”, μιας δεκαετίας), καλύτερους από εκείνους της Π.Τ. και από την άλλη μεριά, θα επηρεαζόταν από τις ίδιες τις αναπτυσσόμενες χώρες, όσον αφορά τη δραστηριότητά του και την πολιτική του.¹ Μέσω του IDA, η Π.Τ. μπορεί και παρέχει κοντά στα 9,4 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως στις αναπτυσσόμενες χώρες. Στις περισσότερες από αυτές τις χώρες, τα εισοδήματα υπολογίζονται κατά μέσο όρο κάτω από 500\$ ετησίως, ανά άτομο. Οι βοήθειες που προσφέρει ο IDA, έχουν τη μορφή πρόσβασης στις καλύτερες βασικές υπηρεσίες π.χ. εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, καθαρό νερό και υγιεινή, καθώς και μεγαλύτερη πρόσβαση στις μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Διεθνής Εταιρεία Χρηματοδότησης (IFC): Καθιερώθηκε το 1956 και έχει 175 μέλη. Η IFC στοχεύει να προάξει την οικονομική ανάπτυξη μέσω ιδιωτικού τομέα, δηλαδή έχει αναλάβει ρόλο μεσολαβητή στις σχέσεις με τον ιδιωτικό τομέα.² Επενδύει σε βιώσιμες ιδιωτικές επιχειρήσεις, στις αναπτυσσόμενες χώρες και παρέχει μακροπρόθεσμα δάνεια, εγγυήσεις και άλλα πολλά.

Ειδικότερα:

- ⊗ Χρηματοδοτεί σχέδια του ιδιωτικού τομέα, στις αναπτυσσόμενες χώρες.
- ⊗ Βοηθά τις ιδιωτικές εταιρείες των αναπτυσσόμενων χωρών, στη διακίνηση των κεφαλαίων τους προς τις διεθνείς κεφαλαιαγορές.
- ⊗ Συμβουλεύει και παρέχει τεχνική βοήθεια σε επιχειρήσεις και κυβερνήσεις.

Διεθνής Τράπεζα για την Αναδημιουργία και την Ανάπτυξη (IBRD): Καθιερώθηκε το 1945 και έχει 184 μέλη. Η IBRD στοχεύει στο να μειώσει την ένδεια στις μεσαίου εισοδήματος και φτωχότερες χώρες, προωθώντας τη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω δανείων και εγγυήσεων.³

¹ Α.Α.Φατούρος, *Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου*, ό.π., σ.54

² Στο ίδιο, σ.54

³ <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/ORGANIZATION/PRESIDENTEXTERNAL/0,,contentMDK:20097445~menuPK...,21/7/2003,18:00pm>

Η πολύπλευρη αντιπροσωπεία εγγύησης επένδυσης (MIGA): Καθιερώθηκε τον Απρίλιο του 1988 και έχει 157 μέλη. Στοχεύει στην προαγωγή των ιδιωτικών επενδύσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες, παρέχοντας εγγυήσεις στους ξένους επενδυτές, ενάντια στις απώλειες που μπορεί να προκληθούν από μη εμπορικούς κινδύνους, όπως η απαλλοτρίωση ή οι πολιτικές αναταραχές πολέμου. Η MIGA εκτός αυτών, παρέχει βοήθεια τεχνικής μορφής. Δεν ανταγωνίζεται τους άλλους ιδιωτικούς ή ασφαλιστικούς φορείς, αλλά συνεργάζεται μ'αυτούς. Επιπρόσθετα, συμβάλλει στο διάλογο και στην εγκαθίδρυση κλίματος εμπιστοσύνης, μεταξύ αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων κρατών.

Το Διεθνές Κέντρο για την διευθέτηση των διαφορών για τις επενδύσεις (ICSID): Ιδρύθηκε με τη συνθήκη της Ουάσινγκτον, το Μάρτιο του 1965. Στοχεύει στη βελτίωση των διαδικασιών διευθέτησης διαφορών μεταξύ κρατών και αλλοδαπών ιδιωτών-επενδυτών. Λειτουργεί ως χωριστός ημιανεξάρτητος φορέας, στο πλαίσιο της ομάδας της Τράπεζας, υπό τη διεύθυνση του νομικού συμβούλου της και επιβλέπει την εφαρμογή της συνθήκης της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ Π.Τ.

2.1 ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Από την ιδρυτική συνθήκη της Π.Τ., προβλέπεται «δίκαιη κατανομή των πόρων της», μεταξύ των έργων ανασυγκρότησης και ανάπτυξης.¹ Το πρώτο δάνειο δόθηκε σε ανεπτυγμένη χώρα το 1947, ενώ σε αναπτυσσόμενη χώρα το πρώτο δάνειο δόθηκε, στη Χιλή το 1948. Η Τράπεζα χωρίς να πάψει να δανείζει σε αναπτυγμένες χώρες, άρχισε να επικεντρώνεται και στις αναπτυσσόμενες χώρες, ώσπου η δράση της περιορίστηκε σε αυτές. Η πολιτική της Τράπεζας ως προς τις χώρες που αποδέχονταν τα δάνεια, αποκρυσταλλώθηκε κατά τη δεκαετία του '50.

Η Π.Τ. δανείζει πια μόνο σε αναπτυσσόμενες χώρες. Συνέπεια αυτού ήταν, ότι

¹ Α.Α.Φατούρος, *Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου*, ό.π., σ.67

όταν μια αναπτυσσόμενη χώρα βελτιώσει την οικονομική κατάστασή της και φτάσει στα όρια που έχει θέσει η Τράπεζα (όρια που ξεχωρίζουν μια αναπτυσσόμενη χώρα από μία μη), αποκλείεται από τα δάνειά της. Σήμερα η Π.Τ., διακρίνει τρεις κατηγορίες χωρών, τα όρια των οποίων δεν είναι τελείως άκαμπτα.

- A) Οι χώρες που μπορούν να δανειοδοτηθούν από την Τράπεζα (χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ κάτω από 5000\$), π.χ. Βραζιλία, Χιλή, Μεξικό και Περού.
- B) Χώρες που χρηματοδοτούνται και από Π.Τ. και από IDA (χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μέχρι 3.500\$), π.χ. Κίνα, Αίγυπτος, Ινδία και Πακιστάν.
- Γ) Στην τρίτη κατηγορία, ανήκουν 63 από τις φτωχότερες χώρες (με ανώτατο όριο στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ 1.600\$), που μόνο ο IDA χρηματοδοτεί. Τέτοιες είναι πολλές αφρικανικές και ασιατικές χώρες.¹

2.2 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Κατ'αρχήν πρέπει να κατανοηθεί ότι η Π.Τ. δίνει μόνο ένα μέρος των χρημάτων που χρειάζεται η χώρα. Υπάρχουν και άλλες οργανώσεις (διεθνείς) που βοηθούν τις αναπτυσσόμενες χώρες (και έρχονται σε συνεργασία με την Π.Τ.), είτε δανειοδοτώντας είτε επιχορηγώντας αυτές. Τέτοια παραδείγματα είναι Τράπεζες περιφερειακής ανάπτυξης (στην Ευρώπη, Ασία, Αφρική...), κάποιες εμπορικές τράπεζες, το ΔΝΤ, τα Ηνωμένα Έθνη και αντιπροσωπεΐες τους, όπως η Unicef, η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) και πολλές ιδιωτικές μη κερδοσκοπικές οργανώσεις.

Η Π.Τ. παρέχει με διαφορετικούς τρόπους χρηματοδότηση, ώστε να εκπληρωθούν οι στόχοι της και κυρίως να μειωθεί η ένδεια. Οι 2 κύριοι τρόποι είναι:

A) Δάνεια από τη Διεθνή Τράπεζα Αναδημιουργίας και Ανάπτυξης (IBRD).

75% των φτωχότερων ανθρώπων, λαμβάνουν το δανεισμό IBRD. Αυτά τα χρήματα χρησιμοποιούνται κυρίως για μείωση της ένδειας και για την προστασία του περιβάλλοντος. Τα δάνεια της IBRD, παρέχουν μεγαλύτερο διάστημα αποπληρωμής, απ'ότι εάν τα δανείζονταν από μία τράπεζα.

¹ Α.Α.Φατούρος, *Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου*, ό.π., σ.68

Οι πόροι της προέρχονται από:¹

- 📖 Το κεφάλαιο της τράπεζας που καλύπτεται από τα κράτη-μέλη.
- 📖 Τα κεφάλαια που απορροφά από τη διεθνή χρηματαγορά μέσω έκδοσης ομολογιακών δανείων.
- 📖 Τα κεφάλαια που αποκομίζει από τη διαχείριση των χρηματικών της αποθεμάτων.

Β) Πιστώσεις και επιχορηγήσεις από τον Διεθνή Οργανισμό Ανάπτυξης (IDA). Τα δάνεια του IDA έχουν περίοδο επιστροφής 35-40 έτη. Ο IDA παρέχει ταυτόχρονα και την άτοκη πίστωση, αλλά και περισσότερες επιχορηγήσεις στις φτωχότερες χώρες. Ο χρηματοδότης του IDA είναι μια σειρά χορηγών, που καθορίζουν κάθε τρία χρόνια το νέο ποσό των πόρων που απαιτείται για να χρηματοδοτηθούν νέα προγράμματα. Οι πιστώσεις χορηγούνται: α) μόνο σε λιγότερο ανεπτυγμένα κράτη, β) για σχέδια κερδοφόρα ή και μη και γ) σε κράτη, δημόσιους/κρατικούς φορείς ή σε ιδιωτικούς φορείς. Οι πόροι του IDA προέρχονται από εισφορές των κρατών μελών της και διακρίνονται σε δύο ομάδες:²

- (1) Οι εισφορές από ανεπτυγμένα κράτη, που είναι σε μετατρέψιμο συνάλλαγμα και το οποίο ο IDA μπορεί να διαθέσει ελεύθερα.
- (2) Στη δεύτερη κατηγορία εντάσσονται τα αναπτυσσόμενα κράτη, που πληρώνουν το 10% της εισφοράς τους σε μετατρέψιμο συνάλλαγμα και το 90% σε εθνικό συνάλλαγμα, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από την IDA, μόνο με τη συναίνεση του κράτους εισφοράς.

Το αρχικό κεφάλαιο μπορεί να συμπληρωθεί με βοηθητικές παροχές από κράτη-μέλη.

Υπάρχουν και άλλες μορφές χρηματοδότησης, οι οποίες είναι διαθέσιμες στις αναπτυσσόμενες χώρες και οι οποίες καθορίζονται από τις ανάγκες της χώρας. Μια τέτοια μορφή είναι και η βοήθεια έκτακτης ανάγκης, που είναι διαθέσιμη μετά από κάποια φυσική καταστροφή.

Η Τράπεζα εκτός των παραπάνω, χρηματοδοτεί και επιχειρήσεις δημόσιας ωφέλειας (π.χ. ύδρευση). Επιμένει στην λειτουργία αυτόνομων φορέων, οι οποίοι θα χρηματοδοτούνται από το κράτος, αλλά θα λειτουργούν με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια.

¹ Κ.Τσουντας, *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*, ό.π., σ.69-Κ.Τσουντας, κ.ά.,ό.π.

² Κ.Τσουντας, *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*, ό.π., σ.71-Κ.Τσουντας, κ.ά.,ό.π.

Ένα θετικό αυτής της κατάστασης είναι, ότι αποφεύγεται η άμεση κομματική παρέμβαση των κυβερνήσεων. Αν και τέτοιες αυτόνομες υπηρεσίες είναι συχνά εξαρτημένες από την Τράπεζα.

2.3 ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗ

Όσον αφορά για την προετοιμασία και την έγκριση των δανείων, ο μελλοντικός δανειζόμενος προσδιορίζει και εκπονεί μια πρόταση/μελέτη προγράμματος και η Τράπεζα με τη σειρά της ελέγχει τη βιωσιμότητα αυτής της πρότασης. Η Π.Τ. δίνει μεγάλη σημασία τόσο στην ποιότητα, όσο και στην πληρότητα των μελετών, πάνω στις οποίες στηρίζονται οι αιτήσεις των δανείων. Από την πλευρά της η Τράπεζα, προσφέρει τεχνική βοήθεια για να πραγματοποιηθούν αυτές οι μελέτες και αυτό γιατί οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν έχουν πολλές φορές την απαραίτητη τεχνική και διοικητική υποδομή. Τυπικά οι αιτήσεις είναι στην ευθύνη της κάθε κυβέρνησης, αν και η Π.Τ. αναμιγνύεται από πολύ νωρίς.

Η τελική έκθεση που συνοδεύει την αίτηση για δάνειο, περιλαμβάνει μια λεπτομερή μελέτη των οικονομικών στοιχείων του έργου, με βάση τις τεχνικές μεθόδους και αναλύσεις που έχει διαμορφώσει η Τράπεζα. Στη συνέχεια εξετάζονται όλες οι πλευρές του έργου π.χ. κοινωνικές, επιπτώσεις στο περιβάλλον και κυρίως οι οργανωτικές και οι διοικητικές. Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, η Τράπεζα και ο δανειζόμενος, συμφωνούν σχετικά με το στόχο ανάπτυξης, τα συστατικά, τα αποτελέσματα, τα κεφάλαια και το σχέδιο εφαρμογής.

Από τη στιγμή που η Τράπεζα εγκρίνει το δάνειο, ο οφειλέτης πια, θέτει σε εφαρμογή το πρόγραμμα (που δανειοδοτήθηκε), πάντα σύμφωνα με τους όρους που συμφώνησε με την Τράπεζα. Η Τράπεζα από την πλευρά της εποπτεύει την πραγματοποίηση του έργου και αξιολογεί τα αποτελέσματα, ελέγχει τα τελικά σχέδια, την επιλογή συμβούλων, την ανάθεση εργολαβιών και άλλα πολλά. Έλεγχος γίνεται, γιατί γνωστό είναι ότι, ειδικά στην περίπτωση ανάθεσης εργολαβιών, οι κρατικές προμήθειες και εργολαβίες είναι εστίες διαφθοράς, κατάσταση που συμβαίνει όχι μόνο στις αναπτυσσόμενες, αλλά και στις ανεπτυγμένες χώρες. Ένας διεθνής φορέας χρηματοδότησης, όπως η Π.Τ., πρέπει να ασκεί έλεγχο, ώστε να μην υπάρχει εκμετάλλευση του δανείου από πολιτικά οφέλη ή προς όφελος των κυβερνήσεων (η Τράπεζα και γι' αυτό το λόγο, διενεργεί διεθνείς μειοδοτικούς διαγωνισμούς). Βέβαια ο έλεγχός της διαφέρει από περίπτωση σε περίπτωση, ο οποίος εξαρτάται και από το αν έχει εμπιστοσύνη η ίδια η Τράπεζα στις ικανότητες των υπηρεσιών που θα εκτελέσουν το έργο.

Οι **οικονομικοί όροι** των δανείων, είναι σχετικά ομοιόμορφοι και δεν μεταβάλλονται ανάλογα με το βαθμό φερεγγυότητας του δανειζομένου.¹ Η εξόφληση των δανείων, αρχίζει 3-5 χρόνια μετά την έγκριση και εκταμίευσή του και τελειώνει μέχρι και 30 χρόνια μετά, αν και τα περισσότερα δάνεια είναι 15-20 ετών.

Οι **νομικοί όροι** που διέπουν τα δάνεια της Π.Τ., διατυπώνονται σε 2 κύρια νομικά κείμενα:

- Στους Γενικούς όρους, που είναι συλλογή πάγιων συμβατικών ρητρών, οι οποίοι εφαρμόζονται σε όλες τις συμβάσεις δανείου, βέβαια στο βαθμό που η ίδια η σύμβαση δε λέει κάτι αντίθετο.

¹ Α.Α.Φατούρος, *Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου*,ό.π., σ.84

- Στην ίδια τη σύμβαση του δανείου, μεταξύ Τράπεζας και δανειοδοτούμενου κράτους, η οποία μερικές φορές μπορεί να περιέχει διατάξεις που να περιορίζουν τη μελλοντική συμπεριφορά του δανειζόμενου. Για παράδειγμα, ότι θα διατηρήσει σε καλή κατάσταση το έργο, για το οποίο δόθηκε το δάνειο. Η σύμβαση δανείου θα πρέπει να σημειωθεί, ότι παραπέμπει και στους γενικούς όρους και σε ειδικούς.

Σε περίπτωση που αυτός που δανείζεται, δεν είναι η ίδια η κυβέρνηση, αλλά για παράδειγμα μια ιδιωτική επιχείρηση, τότε συνάπτεται και μια σύμβαση εγγύησης μεταξύ της Τράπεζας και της χώρας όπου θα εκτελεστεί το δανειοδοτούμενο έργο.

Πάντα όμως υπάρχει και η περίπτωση επιβολής κάποιας κύρωσης, για διάφορους λόγους. Κάποιοι από αυτούς τους λόγους είναι οι εξής:

- 1) Η μη εκπλήρωση από το δανειζόμενο, της υποχρέωσης πληρωμής σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο δάνειο.
- 2) Η παρουσία «έκτακτης κατάστασης» που καθιστά απίθανη την πραγματοποίηση του έργου.
- 3) Η ανεύρεση ουσιώδους σφάλματος ως προς οποιαδήποτε διαβεβαίωση από μέρους του οφειλέτη.
- 4) Γεγονότα που προβλέπονται στην κατ'ιδίαν σύμβαση.

Η βαρύτερη κύρωση που μπορεί να επιβληθεί είναι η επιτάχυνση της λήξης του δανείου.¹

2.4 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Νομικό Κριτήριο: Για να γίνει δανεισμός, πρέπει να υπάρξει η συναίνεση του κράτους είτε ως δανειζομένου είτε ως εγγυητή για κάποια επιχείρηση που θέλει να δανειστεί και βρίσκεται στο έδαφός του.

Κριτήριο Οικονομικής Αξιοπιστίας: Η Τράπεζα εξετάζει την ικανότητα του δανειζομένου για εξυπηρέτηση, καθώς και για αποπληρωμή δανείου.

¹ Α.Α.Φατούρος, Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου, ό.π.,σ.84-85

Γενικό Οικονομικό Κριτήριο: Τα δάνεια χορηγούνται επικουρικά, δηλαδή ο δανειζόμενος δεν πρέπει να μπορεί, κατά την κρίση της Τράπεζας, να δανειστεί από άλλη πηγή ευκολότερα.

Κριτήριο της ειδίκευσης των δανείων: Τα δάνεια χορηγούνται για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων έργων ή προγραμμάτων και καλύπτουν μόνο ένα μέρος της επένδυσης που απαιτείται για την εκτέλεση του σχεδίου ή του προγράμματος.

Τα δάνεια δεν είναι δεσμευμένα: Τα κράτη που δανείζονται από το Ταμείο, μπορούν να αγοράσουν αγαθά ή υπηρεσίες για την εκτέλεση της επένδυσης από οποιοδήποτε άλλο κράτος-μέλος και από οποιαδήποτε άλλη διεθνή αγορά.¹

2.5 ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ

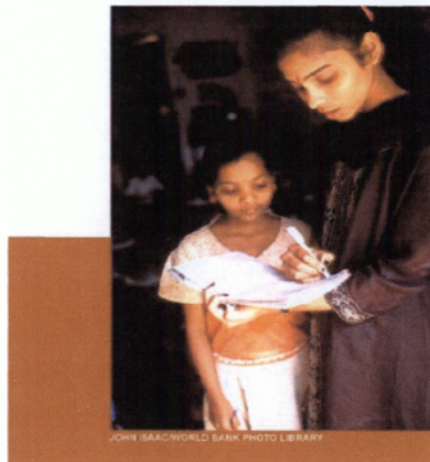
Υπάρχει η περίπτωση κατά τη διάρκεια δημιουργίας ενός «έργου», η Π.Τ. να μη λάβει υπ'όψιν της κάποιες πλευρές του «έργου», όπως για παράδειγμα, την επίδρασή του στο περιβάλλον. Γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε πολλές κριτικές ενάντια στην Τράπεζα. Συνέπεια αυτών των κριτικών και εκθέσεων πού'χουν γίνει, ήταν η δημιουργία από την Π.Τ. της «Επιτροπής Επιθεώρησης», το φθινόπωρο του 1993. Αποστολή της είναι να ερευνά παράπονα κατά των ενεργειών της Τράπεζας. Η επιτροπή, ένα είδος συλλογικού Ombudsman (συνηγόρου του πολίτη), αποτελείται από έμπειρα μέλη, που διορίζει η διοίκηση της Τράπεζας.²

¹ Κ. Τσουντας, Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων, ό.π., σ.69

² Α.Α. Φατούρος, *Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου*, ό.π., σ.88

2.6 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ

- ☐ Η Π.Τ. έχει βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Έχει προσφέρει βοήθεια σε πάνω από 170.000 εργασίες σε αυτή τη χώρα, που η ανεργία έχει φτάσει στο 30-40% και έχει δώσει 130.000\$ σε δάνεια. Πολλές εργασίες και σπίτια καταστράφηκαν κατά τη διάρκεια του πολέμου. Εκεί έχει προσφέρει τη βοήθειά της η Π.Τ. και έτσι μπορούν οι άνθρωποι και βλέπουν με μια καλύτερη ματιά το μέλλον.

- ☐ Ένας από τους στόχους της νομικής μεταρρύθμισης της Ρωσίας, που έγινε το 1996, ήταν να καταστεί η δικαιοσύνη προσιτή σε όλους. Όμως τα νομικά συστήματα, καθώς και τα δικαστικά συστήματα ήταν δύσκολο να τα κατανοήσει, οπότε και να τα χρησιμοποιήσει η πλειοψηφία του ρώσικου λαού. Η Π.Τ. με την παροχή ενός δανείου 58 εκατομμυρίων δολαρίων, ήθελε να βοηθήσει στην πληροφόρηση του ρώσικου λαού. Οι εκστρατείες περιλάμβαναν ένα δημόσιο πρόγραμμα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, πάνω στα νομικά θέματα. Στην αρχή υπήρχαν 55 σχολεία, σήμερα υπάρχουν 600. Κάτι πολύ σημαντικό που βγήκε από αυτή την ιστορία, είναι ότι πάνω από 120.000 Ρώσοι (παιδιά), ηλικίας 12 και 18 ετών έχουν μάθει τα δικαιώματά τους σαν πολίτες και σαν παιδιά. Το πρόγραμμα υποστηρίζει και τα συναφή με τη δικαιοσύνη επαγγέλματα, προκειμένου να βελτιωθεί η επαγγελματική τους συμπεριφορά.

- ☐ Πάνω από το 70% των εδαφών της Τουρκίας παρουσιάζουν υποβάθμιση λόγω διάβρωσης, με αποτέλεσμα τη χαμηλή παραγωγικότητα και τα χαμηλά αγροτικά εισοδήματα. Βελτίωση στις ζωές των αγροτών, επέφερε το πρόγραμμα της Π.Τ., το 1993, που σκοπός του ήταν να προωθηθεί η βιώσιμη χρήση του καλλιεργήσιμου εδάφους και να αυξηθεί η συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στον προγραμματισμό και στη διαχείριση των πόρων τους. Με τη βοήθεια του προγράμματος, διδάχτηκαν οι αγρότες νέες τεχνικές καλλιέργειας που βοήθησαν τη γεωργική παραγωγή. Από τη στιγμή που άρχισε το πρόγραμμα, τα εισοδήματα έχουν διπλασιαστεί ενώ ταυτόχρονα παρατηρείται και διαφορά στη βλάστηση, γεγονός που θα βοηθήσει στη μείωση πλημμύρων και ιζηματογένεσης.
- ☐ Στη Λετονία, λόγω έλλειψης ιδιωτικού ενδιαφέροντος, συστάθηκε το 1993, η γεωργική επιχείρηση χρηματοδότησης (afc), με την υποστήριξη από την Παγκόσμια Τράπεζα. Η επιτυχία ήταν εντυπωσιακή. Στα πρώτα πέντε χρόνια ενέκρινε περίπου 2.860 δάνεια, συνολικά 43 εκατομμύρια δολάρια.
- ☐ Ένα άλλο παράδειγμα παροχής βοήθειας από την Π.Τ., είναι όταν το 1997 ένα βασικό πρόγραμμα εκπαίδευσης χρηματοδοτήθηκε στην Τουρκία μερικώς από 2 έργα της, 300.000.000\$ το καθένα. Μέσω αυτού του προγράμματος, η κυβέρνηση έχει παρατείνει την υποχρεωτική εκπαίδευση από 5 σε 8 χρόνια, καθώς περιλαμβάνει και σημαντικές πρωτοβουλίες για την επέκταση της σχολικής ικανότητας, για την αναβάθμιση των υλικών διδασκαλίας και για τη βελτίωση της σχολικής συμμετοχής. Το 1999, μέσω προγράμματος, κατασκευάστηκαν 802 σχολεία βασικής εκπαίδευσης και το 2000 κατασκευάστηκαν άλλες 4.152 τάξεις βασικής εκπαίδευσης.
- ☐ Ένα δάνειο 26 εκατομμυρίων δολαρίων, βοήθησε τη βουλγαρική κυβέρνηση στο να καλυτερεύσει ο τομέας της υγείας, στοχεύοντας κυρίως στην αποτελεσματική υγειονομική περίθαλψη προς τον αγροτικό πληθυσμό. Σαν αποτέλεσμα αυτής της βοήθειας, από την Τράπεζα, ήταν να εκπαιδευτούν περίπου 1070 ιατροί-παθολόγοι και να εξοπλιστούν 1400 ιατρεία, ώστε να είναι έτοιμα για χρήση, ιατρεία που ήταν

άδεια. Ταυτόχρονα, ο αγροτικός πληθυσμός είχε τώρα πρόσβαση σε υπηρεσίες ποιοτικής υγειονομικής περίθαλψης. Τα κέντρα έκτακτης ανάγκης άρχισαν να λειτουργούν κανονικά και το εθνικό δίκτυο μεταγγίσεως είναι πια εντός ευρωπαϊκών προτύπων. Αυτό το πρόγραμμα «κατάφερε» να γυρίσουν γιατροί από τις πόλεις σε αγροτικές περιοχές, παρείχε τον κατάλληλο εξοπλισμό, ασθενοφόρα, καλύτερη διαχείριση, γεγονός που είχε σαν αποτέλεσμα, τη μείωση της θνησιμότητας.

- ☞ Στις 17 Αυγούστου του 1999, ένα από τα πιο άσχημα φυσικά φαινόμενα, ο σεισμός, έπληξε την Τουρκία. 17.000 άνθρωποι σκοτώθηκαν και εκατοντάδες έχασαν τα σπίτια τους και τις περιουσίες τους. Και σ'αυτή την περίπτωση, η Π.Τ. ήταν παρούσα. Έδωσε 252 εκατομμύρια δολάρια, ως βοήθεια για την αποκατάσταση σε περίοδο έκτακτης ανάγκης και άλλα 505 εκατομμύρια δολάρια για την κατασκευή νέων σπιτιών, στις κατεστραμμένες περιοχές.¹

2.7 ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Παράλληλα με την Παγκόσμια Τράπεζα, λειτουργούν και αρκετές περιφερειακές τράπεζες ή ταμεία, ακολουθώντας το υπόδειγμά της, σε διάφορες αναπτυσσόμενες χώρες και ηπείρους. Τέτοιες είναι, η Διαμερικανική Τράπεζα Αναπτύξεως (International Development Bank) που λειτουργεί από το 1961, η Αφρικανική Τράπεζα Αναπτύξεως (1964), η Ασιατική Τράπεζα Αναπτύξεως (1966), η Ανατολικοαφρικανική Τράπεζα Αναπτύξεως (1967), η Καραϊβική Τράπεζα Αναπτύξεως (1970), το Αραβικό Ταμείο Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης (ιδρύθηκε το 1968, όμως λειτουργεί από το 1973), η Αραβική Τράπεζα για την Αφρικανική Οικονομική Ανάπτυξη (1974), η Ισλαμική Τράπεζα Ανάπτυξης (1974), η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και άλλες.²

Η οργανωτική διάρθρωση των περισσότερων από τις παραπάνω τράπεζες, ακολουθεί το πρότυπο της Π.Τ. Μεταξύ τους βέβαια, διαφέρουν ως προς τους πόρους,

¹ <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0,,contentMDK:20052313~men...,27/7/2003,16:00pm>

² Α.Α. Φατούρος, Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου, ό.π.,σ.55-56

τη δραστηριότητα και τις μεθόδους τους. Όλες τους συνεργάζονται από πολύ έως λίγο με την Π.Τ. Κάποιες συνεργάζονται και με ανεπτυγμένες χώρες, άλλες μόνο με αναπτυσσόμενες. Δυστυχώς όμως έχουν περιορισμένη αποτελεσματικότητα, ίσως λόγω διαφωνιών μεταξύ γειτονικών χωρών κάθε περιοχής ή ίσως λόγω τριβών μεταξύ τραπεζών και κυβερνητικών υπηρεσιών.

2.8 ΜΗ ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Πέρα από τις δανειστικές δραστηριότητες, η Τράπεζα, κινείται και σε άλλες περιοχές που αφορούν την οικονομική ανάπτυξη και τη χρηματοδότηση. Αν και ο ρόλος της, ως χρηματοδότης, αποτελεί το θεμέλιο των άλλων δραστηριοτήτων, οι οποίες είναι:

- ➔ **Διεθνής μεσολάβηση.** Η Τράπεζα και οι αξιωματούχοι της, έχουν παίξει σημαντικό ρόλο σε σειρά από διεθνείς διαφορές και συγκρούσεις, ίσως οικονομικού ή και όχι χαρακτήρα. Μια περίπτωση στην οποία προσπάθησε να βοηθήσει η Τράπεζα, είναι στη διαφορά που υπήρχε μεταξύ της Ινδίας και του Πακιστάν, όσον αφορά την εκμετάλλευση των υδάτων του ποταμού Ινδού. Η μεσολάβηση της Π.Τ., που διήρκεσε από το 1951 έως το 1960, είχε σαν αποτέλεσμα τον συμβιβασμό μεταξύ των 2 χωρών. Η συνθήκη για τον Ινδό ποταμό, υπογράφηκε το Σεπτέμβριο του 1960. Ο συγκεκριμένος ρόλος της Τράπεζας, ως διεθνής μεσολαβητής, φάνηκε περισσότερο τις 2 πρώτες δεκαετίες λειτουργίας της.
- ➔ **Ως σύμβουλος.** Οι αναπτυσσόμενες χώρες, εκτός από τα υπόλοιπα προβλήματα, π.χ. οικονομικά, είχαν δυσκολίες και στην παρουσίαση προτάσεων για δάνεια. Έτσι, η Τράπεζα άρχισε να δίνει τη βοήθειά της στην ετοιμασία των δανείων. Από το 1975 λειτουργεί και ειδική υπηρεσία της Τράπεζας με αυτή την αποστολή. Επομένως, ο ρόλος της Τράπεζας, ως

σύμβουλος, έχει αυτονομηθεί από το δανειοδοτικό της ρόλο. Η βοήθεια της Τράπεζας για τη σύνταξη των δανείων έχει μεγάλη έκταση, από το να επισημάνει το θέμα, να κάνει τις αρχικές μελέτες, έως την διατύπωση των προτάσεων. Παρ'όλη τη χρησιμότητα του συγκεκριμένου ρόλου της Τράπεζας, υπάρχει και ένα αρνητικό σημείο. Η Τράπεζα είναι και δανειστής και σύμβουλος στις ίδιες χώρες. Αυτές οι δύο ιδιότητες, δεν είναι οπωσδήποτε αντιφατικές, αλλά η μία ενισχύει την άλλη και αυτό επειδή, ο σύμβουλος είναι πειστικότερος λόγω του ότι αυτός δίνει και τα χρήματα και ο δανειστής έχει πληρέστερο έλεγχο πάνω στον οφειλέτη, εφόσον είναι και σύμβουλός του.

- **Ως συντονιστής βοήθειας.** Πολλοί διεθνείς οργανισμοί και ανεπτυγμένες χώρες παρέχουν οικονομική βοήθεια προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Εφόσον λοιπόν μια αναπτυσσόμενη χώρα μπορεί να δεχτεί βοήθεια από περισσότερους από έναν οργανισμούς ή από περισσότερες από μια χώρες (αναπτυσσόμενες), «σχηματίστηκε» η ανάγκη για συνεργασία μεταξύ των δανειστών ή δωρητών, για να συντονίζουν την προσφορά βοήθειάς τους, ώστε να είναι αποτελεσματική η βοήθεια, να αποφεύγεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των δανειστών/δωρητών και να διασφαλιστεί η συλλογή του συνολικού ποσού. Η Τράπεζα συμμετέχει ως συντονιστής στις ομάδες εκείνες, στις οποίες παρέχει σημαντική χρηματοδότηση μαζί με τον IDA. Η Τράπεζα συγκεκριμένα συμμετέχει σε πάνω από 40 ομάδες συντονισμού.¹

¹ Α.Α.Φατούρος, *Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου*, ό.π., σ.80-82

2.9 ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Π.Τ.

(1) Η Παγκόσμια Τράπεζα είναι ο μεγαλύτερος εξωτερικός χρηματοδότης της εκπαίδευσης.

Αν θεωρηθεί σαν δεδομένο, ότι η χρηματοδότηση της Τράπεζας άρχισε το 1963, η Π.Τ. έχει δώσει πάρα πολλά χρήματα σε δάνεια. Αυτή τη χρονική περίοδο χρηματοδοτεί 158 προγράμματα εκπαίδευσης. Για να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες, η Π.Τ. έρχεται σε συνεργασία με διάφορους χορηγούς, μη κυβερνητικές οργανώσεις και πολλούς άλλους, σχετικά με την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Ένα παράδειγμα δανεισμού, που αφορά την εκπαίδευση, είναι το αρχικό πρόγραμμα εκπαίδευσης στην Ινδία, το οποίο στοχεύει στην αύξηση του επιπέδου της γυναικείας βασικής εκπαίδευσης.

(2) Η Παγκόσμια Τράπεζα είναι ο μεγαλύτερος εξωτερικός χρηματοδότης στον αγώνα κατά του HIV/AIDS.

Μέρα με τη μέρα, όλο και περισσότεροι άνθρωποι προσβάλλονται με τον ιό του HIV. Άνθρωποι κυρίως ηλικιών 15-24 ετών. Αυτό το γεγονός αντιστρέφει πολλά από τα οικονομικά και κοινωνικά κέρδη, που κερδήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια. Η Τράπεζα έχει δεσμευτεί ότι καμιά χώρα με αποτελεσματική στρατηγική κατά HIV, δεν θα λειτουργήσει χωρίς χρηματοδότηση.

(3) Η Παγκόσμια Τράπεζα είναι ανάμεσα στους μεγαλύτερους εξωτερικούς χρηματοδότες υγειονομικών προγραμμάτων του κόσμου.

Πυρήνας της μείωσης της ένδειας και προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης, είναι η παροχή βασικής υγείας και διατροφής στις φτωχότερες χώρες. Από τα 11 εκατομμύρια παιδιά που πεθαίνουν κάθε χρόνο στις αναπτυσσόμενες χώρες, το μεγαλύτερο ποσοστό (70%), πεθαίνει από μεταδοτικές ασθένειες, όπως είναι η πνευμονία, η διάρροια, η ελονοσία και από υποσιτισμό. Η Π.Τ. δεσμεύει 1 δισεκατομμύριο δολάρια κάθε έτος για την υγεία, τη διατροφή και τα διάφορα προγράμματα.

(4) Η Παγκόσμια Τράπεζα υποστηρίζει έντονα την ανακούφιση του χρέους.

Η Παγκόσμια Τράπεζα μαζί με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, παρέχουν βοήθεια για να μειωθεί το εξωτερικό χρέος στις περισσότερο χρεωμένες χώρες. Βοηθάει τις χώρες να επανακατευθύνουν τις δημοσιονομικές προτεραιότητές τους προς τους βασικούς κοινωνικούς και ανθρώπινους τομείς της ανάπτυξης.

(5) Η Παγκόσμια Τράπεζα είναι ένας από τους μεγαλύτερους διεθνείς χρηματοδότες των προγραμμάτων βιοποικιλότητας.

Βιοποικιλότητα είναι ένα μέτρο της ποικιλίας ζώων, φυτών και άλλων ζωντανών οργανισμών που ζουν στον πλανήτη, συμπεριλαμβανομένων των χερσαίων θαλάσσιων και υδάτινων οικοσυστημάτων, ως αποτέλεσμα μακρών εξελικτικών διαδικασιών.¹ Οι μεγαλύτερες δαπάνες εμφανίζονται στον αγροτικό κυρίως πληθυσμό, ο οποίος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το περιβάλλον. Το ενδιαφέρον για το περιβάλλον είναι ένα σημαντικό μέρος της αποστολής της Π.Τ., η οποία έχει ενώσει το ίδρυμα McArthur και την ιαπωνική κυβέρνηση για την καλύτερη προστασία των ιδιαίτερα επικίνδυνων σημείων της βιοποικιλότητας των αναπτυσσόμενων χωρών.

¹ <http://www.ecocrete.gr/legal/newsDetail.asp?id=280,20/8/2003,16:00pm>

(6) Η Παγκόσμια Τράπεζα εργάζεται σε συνεργασία, περισσότερο από ποτέ πριν.

Η Π.Τ. είναι ένας «οργανισμός», ο οποίος έχει καταφέρει να φέρει εις πέρας τη συνεργασία πολλών τομέων. Κάποια παραδείγματα αυτής της συνεργασίας είναι, με το Ταμείο Παγκόσμιας Άγριας Φύσης για την προστασία των δασών και με την Οργάνωση για τη Διατροφή και την Υγεία και με το πρόγραμμα ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, με σκοπό να υποστηριχτεί η συμβουλευτική ομάδα όσον αφορά τη γεωργική έρευνα.

(7) Η Παγκόσμια Τράπεζα είναι ένας ηγέτης στην πάλη ενάντια στη δωροδοκία παγκοσμίως.

Η δωροδοκία χαρακτηρίζεται σαν οδόφραγμα στην ανάπτυξη. Η Π.Τ. με διάφορα (πάνω από 600) αντιδιαβρωτικά προγράμματα προσπαθεί να τη μειώσει, εάν όχι να την εξαλείψει πλήρως. Για αυτά τα προγράμματα, ώστε να είναι μακριά από τη δωροδοκία, δεσμεύεται πλήρως η Τράπεζα.

(8) Η κοινωνία των πολιτών διαδραματίζει έναν ακόμη μεγαλύτερο ρόλο στην εργασία της Τράπεζας.

Στην ανάπτυξη που θέλει να επιτύχει η Π.Τ., σχετικά με την εφαρμογή των αναπτυξιακών έργων, ένα μείζονα ρόλο παίζουν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις (NGOs).

(9) Η Παγκόσμια Τράπεζα βοηθάει τις χώρες που «αναδύονται» από σύγκρουση.

Η Τράπεζα βοηθάει αυτή την περίοδο, 40 χώρες, που έχουν επηρεασθεί από πολέμους και που υποστηρίζουν τις διεθνείς προσπάθειες για εξάλειψη της βίας με αποτέλεσμα την ειρηνική συνύπαρξη. Η Π.Τ., εργάζεται σε αυτές τις χώρες, καλύπτοντας διάφορες ανάγκες τους. Για παράδειγμα, βοηθάει στις υποδομές της οικονομίας, στις επενδύσεις, για την αποκατάσταση των παιδιών και των χήρων, για τον αφοπλισμό και για άλλα πολλά.

(10) Η Παγκόσμια Τράπεζα «ακούει» τις φωνές των φτωχών.

Η Π.Τ. έχει βγάλει σαν συμπέρασμα, μετά από συνομιλίες με χιλιάδες φτωχούς ανθρώπους, ότι η φτώχεια δεν είναι μόνο το ανεπαρκές εισόδημα, αλλά και η έλλειψη «φωνής» και αντιπροσώπευσης. Για να μειώσει την ένδεια η Τράπεζα, τοποθετεί τους φτωχούς ανθρώπους στο κέντρο της ανάπτυξης και δημιουργεί όρους, ώστε αυτοί οι άνθρωποι, να κερδίσουν τον έλεγχο της ζωής τους.¹

¹ <http://www.worldbank.org/tenthings/2ndedition/ten2.htm>,20/7/2003,19:00pm

2.10 ΑΝΑΦΟΡΕΣ (ΑΠΟ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ)

- ✘ « Οι άνθρωποι δεν θέλουν τη φιλανθρωπία, θέλουν μια πιθανότητα. Οι άνθρωποι δεν θέλουν τις λύσεις που επιβάλλονται, θέλουν την ευκαιρία να χτίσουν οι ίδιοι».

Σχετικά με την ειρήνη, την ελπίδα και την ανάπτυξη:

- ✘ « Πιστεύουμε ότι η καταπολέμηση της ένδειας, το δόσιμο της ευκαιρίας στους πολίτες και η παροχή αποτελεσματικών προγραμμάτων ανάπτυξης, είναι τα αληθινά κλειδιά στην ασφάλεια και την ειρήνη».
- ✘ « Εάν ενεργούμε τώρα με το ρεαλισμό και την πρόβλεψη, εάν παρουσιάζουμε θάρρος, εάν σκεφτόμαστε συνολικά και διαθέτουμε τους πόρους μας αναλόγως, μπορούμε να δώσουμε στα παιδιά μας έναν ειρηνικότερο και δίκαιο κόσμο. Έναν κόσμο όπου το βάσανο θα μειωθεί. Όπου τα παιδιά παντού θα έχουν μια αίσθηση της ελπίδας. Αυτό είναι όχι μόνο ένα όνειρο. Είναι η ευθύνη μας.»

Σχετικά με το δίκαιο νομικό σύστημα:

- ✘ « Το να παλεύεις τη φτώχεια για τα μόνιμα αποτελέσματα είναι η αποστολή μας. Η φτώχεια δεν παλεύεται και τα μόνιμα αποτελέσματα δεν επιτυγχάνονται, χωρίς ένα αποτελεσματικό και δίκαιο νομικό σύστημα.»

Σχετικά με τους στόχους ανάπτυξης της χιλιετίας:

- ✘ « Μαζί έχουμε θέσει το 2015 ως προθεσμία για τα αποτελέσματά μας. Πρέπει τώρα, μαζί, να κινηθούμε πέρα από τις λέξεις και τις καθορισμένες προθεσμίες για τις ενέργειές μας. Έχουμε πει ότι είμαστε αμοιβαία υπεύθυνοι. Είναι καιρός για παράδοση.»

Σχετικά με το HIV/AIDS:

- ✘ « Το AIDS είναι ένα διεθνές πρόβλημα ασφάλειας και υπό αυτή τη μορφή, χρειάζεται ένα πολεμικό στήθος και μια αυστηρή στρατηγική για τα αποτελέσματα.»

✘ « Ο στόχος μας είναι όχι μόνο να χρηματοδοτήσουμε την πάλη ενάντια στο AIDS, αλλά να ενισχύσουμε τη δύναμη των επηρεασμένων χωρών για να αντιμετωπίσουν αυτό και άλλες παρόμοιες απειλές.»¹

¹<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/ORGANIZATION/PRESIDENTEXTERNAL/0,,contentMDK:20097445~menuPK:254143~pagePK:139877~piPK:199692~thesitePK:227585,00.html,28/7/2003,17:00pm>

ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, κατανοητό γίνεται ότι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα, είναι δύο πολύ σημαντικοί χρηματοδοτικοί οργανισμοί, στρεφόμενοι στην παροχή βοήθειας (πολλών μορφών) προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η βοήθεια που παρέχεται μπορεί νά'ναι συμβουλές, καθοδήγηση, τεχνική βοήθεια, εκπαίδευση, πληροφόρηση και παροχή οικονομικής βοήθειας.

Το Δ.Ν.Τ. έχει σαν κεντρικό σκοπό, την προώθηση της διεθνούς νομισματικής συνεργασίας και την ανάπτυξη του Παγκόσμιου εμπορίου. Με βάση την εμπειρία του και σε συνεργασία με τις τοπικές, εθνικές αρχές και με τις κυβερνήσεις, παρέχει την κατάλληλη βοήθεια, ώστε να αποκτήσει το κατάλληλο βιοτικό επίπεδο μια χώρα. Μια μορφή παροχής βοήθειας, εκ μέρους του Ταμείου είναι και ο δανεισμός σε χώρες που έχουν προβλήματα ισοζυγίου πληρωμών. Το Ταμείο έχει διάφορα όργανα, που σκοπός τους είναι να επιτευχθεί το καλύτερο για την αναπτυσσόμενη χώρα.

Οι ενέργειες του Ταμείου, προσαρμόζονται ανάλογα με τις ανάγκες των χωρών-μελών. Το Δ.Ν.Τ. μπορεί και χρηματοδοτεί είτε μέσω των πόρων του είτε μέσω των ΕΤΔ, έχοντας διάφορες πολιτικές χρηματοδότησης. Έχει βοηθήσει στην αντιμετώπιση προσωρινών ελλειμμάτων διαφόρων χωρών και στο να επιλυθούν καταστάσεις κρίσεις χρέους. Το πολιτικό πρόγραμμά του, υποστηρίζει κυρίως τα νέα παιδιά, τους ενήλικες, τα οικογενειακά, κοινοτικά και διεθνή προγράμματα. Εκτός όλων των άλλων, το Ταμείο έχει και φιλανθρωπικό χαρακτήρα. Έχει κάνει αρκετές δωρεές σε φιλανθρωπικά ιδρύματα, που υπάρχουν και στην έδρα του, την Ουάσινγκτον, για τις φτωχές οικογένειες, αλλά και σε άλλες χώρες χαμηλού εισοδήματος (αναπτυσσόμενες).

Παρ'όλο που το Ταμείο έχει ενεργήσει πολύ θετικά σε διάφορες περιπτώσεις, έχουν δημιουργηθεί δυστυχώς, πολλές επικρίσεις εναντίον του. Επικρίσεις που στηρίζονται κυρίως, στο ότι το Ταμείο υποβάλλει σκληρούς όρους στα δάνεια προς χώρες σε ανάγκη και ότι «χειραγωγείται» από τις ΗΠΑ. Παράδειγμα του ότι υπάρχουν και αρνητικές βλέψεις για το Δ.Ν.Τ., είναι κάποιες συγκρούσεις που έχουν γίνει, μερικά με θύματα, όπως για παράδειγμα στην Πράγα, τον Σεπτέμβριο του 2000 ή η εξέγερση των Ινδιάνων του Εκουαδόρ τον Ιανουάριο-Φεβρουάριο του 2001.

Όσον αφορά την Π.Τ., δεν είναι καμιά συνηθισμένη Τράπεζα. Βοηθάει και αυτή με τη σειρά της στην ανάπτυξη, που σημαίνει μια παραγωγικότερη, πληρέστερη και υγιέστερη ζωή για τους ανθρώπους., δηλαδή μια αύξηση του βιοτικού επιπέδου και μια μείωση της ένδειας. Η Π.Τ. βοηθάει στην εφαρμογή των γνώσεων και στην προώθηση της πληροφορίας μέσω της συνεργασίας. Έχει δύσκολους, αλλά πολύ σημαντικούς στόχους να εκπληρώσει. Στόχοι που μπορούν να επιτευχθούν με σκληρή δουλειά και κλίμα συνεργασίας.

Η κύρια δραστηριότητά της, είναι να δανείζει και να δανείζεται. Οι αναπτυσσόμενες χώρες προτιμούν το δάνειο από την Π.Τ. και όχι από κάποια άλλη τράπεζα, επειδή η Τράπεζα δανείζει με χαμηλότερα επιτόκια και με μεγαλύτερο χρόνο αποπληρωμής του δανείου από τις άλλες τράπεζες. Επιπλέον, η Τράπεζα δανείζει σε χώρες που άλλες τράπεζες (εμπορικές) δεν θα δάνειζαν. Σχετικά με τη δραστηριότητα της Τράπεζας, να δανείζεται, λόγω του ότι έχει καλές εγγυήσεις (οι τράπεζες ή οι χώρες από τις οποίες δανείστηκε, γνωρίζουν ότι θα ξεπληρωθούν), μπορεί και δανείζεται χρήματα με χαμηλά επιτόκια.

Κάτι που πρέπει να σημειωθεί, είναι ότι η Τράπεζα, δίνει ένα μέρος κάθε φορά του δανείου, που απαιτείται για τη δημιουργία του έργου και τα δίνει βασιζόμενη, εκτός των άλλων, στο ότι ο οφειλέτης είναι αξιόχρεος. Η Τράπεζα χρηματοδοτεί συγκεκριμένα «ειδικά έργα» ή «ειδικά προγράμματα», όπως για παράδειγμα είναι η ύδρευση και η εκπαίδευση. Φυσικά τα ελέγχει αν είναι σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις, που υπάρχουν στις συμβάσεις δανείων. Αν και υπάρχουν και ανεπιτυχή προγράμματα, στην πλειοψηφία τους είναι επιτυχή. Τα δάνεια από την Π.Τ., παίζουν καταλυτικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση και άλλων, ώστε να επενδύσουν σ'αυτές τις χώρες ή να τις δανειοδοτήσουν. Στην αποστολή της αυτή, την Π.Τ. την βοηθάνε και 5 ιδρύματα, που ιδρύθηκαν από αυτή, αν και δέχεται και επιπλέον βοήθεια και από διάφορες περιφερειακές τράπεζες και από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, όπως τα Ηνωμένα Έθνη και τις αντιπροσωπείες τους.

Σαν χρηματοδότης η Τράπεζα, έχει βοηθήσει την εκπαίδευση, τον αγώνα κατά του AIDS, διάφορα υγειονομικά προγράμματα, τα προγράμματα βιοποικιλότητας, τις χώρες που έχουν «αναδυθεί» από συγκρούσεις, έχει υποστηρίξει την ανακούφιση χρέους, παλεύει ενάντια στη δωροδοκία, δεν ξεχνάει να ακούει τις «φωνές» των φτωχών

και να συνεργάζεται μαζί τους. Τέλος, εκτός από τις δανειστικές δραστηριότητες, η Π.Τ. εμφανίζεται και ως διεθνής μεσολαβητής, ως σύμβουλος και ως συντονιστής βοήθειας, τομείς στους οποίους κάνει σπουδαία δουλειά.

ΠΗΓΕΣ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Τσουντας, Κ., *Δίκαιο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*, Διδακτικές Σημειώσεις ΤΕΙ-Κ, Καλαμάτα, Φεβρουάριος 2003.
- Τσουντας, Κ., Πανάγου, Β., Παπαηλίας, Θ., «Οικονομική Παγκοσμιοποίηση και ανάπτυξη: Η Δημόσια Βοήθεια ως μέσο καταπολέμησης της Υπανάπτυξης», *Επιθεώρηση Οικονομικών Επιστημών*, Τεύχος 4, 2003, σελ.165-191.
- Φατούρος, Α.Α., *Παραδόσεις Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου*, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις 1997-1998, Εκδόσεις Σάκκουλα, 1998.
- *Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα*, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, Τόμος 21^{ος}, 1986-1996.
- www.ecocrete.gr
- www.google.com
- www.imf.org
- www.in.gr
- www.yahoo.com
- www.worldbank.org